

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»**

Факультет фінансів

Кафедра банківської справи та страхування

галузь знань 07 Управління та адміністрування
спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
освітня програма Банківський бізнес
Форма навчання: Денна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему **«Аналіз депозитних операцій банків»**
(назва теми)

Здобувача Василенко Андрія Андрійовича _____
(Прізвище, ім'я, по батькові) (підпис здобувача)

Науковий керівник:

доцент, канд.екон.наук.

(вчене звання, наукова ступінь)

_____ Шевалдіна В.Г.

(підпис) (Прізвище, ініціали)

**Робота допущена до захисту перед Екзаменаційною комісією
з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри банківської справи та страхування:
доктор економічних наук, професор _____ Примостка Л.О.
(підпис)

Київ 2023

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 58 сторінки, 4 таблиці, 17 рисунків, перелік джерел посилання з 40 найменувань, 4 додатки на 4 сторінках.

«Аналіз депозитних операцій банків»

(назва кваліфікаційної бакалаврської роботи)

Об'єктом дослідження є депозитна діяльність банків

Предметом дослідження є економічні відносини, що виникають у процесі проведення банками депозитних операцій.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи є теоретичне вивчення та аналіз депозитних операцій банків та визначення напрямів їх удосконалення та розвитку

Відповідно до поставленої мети були визначені такі завдання:

- визначити сутність депозитних операцій банків;
- дослідити класифікацію та охарактеризувати види депозитних операцій банків;
- охарактеризувати результати показників аналізу депозитних операцій банків;
- провести аналіз основних показників розвитку депозитних операцій банків в Україні;
- визначити особливості депозитних програм у діяльності вітчизняних банків;
- обґрунтувати напрями удосконалення напрямів розвитку депозитних операцій банків в Україні.

Практичне значення отриманих результатів. Практичне значення одержаних результатів полягає у обґрунтуванні положень, висновків та рекомендацій, що можуть бути методичною основою для розроблення та обґрунтування методичних та практичних засад удосконалення напрямів розвитку депозитних операцій банків в Україні.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2023.

Рік захисту роботи 2023.

Ключові слова: депозит, депозитна політика банку, депозитні послуги, строкові депозити, поточні депозити, інструменти реалізації депозитної політики.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1_ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКІВ	6
1.1 Сутність депозитних операцій банків та їх значення.....	6
1.2 Класифікація депозитів та характеристика основних його видів	13
1.3 Порядок формування депозитних ресурсів	19
РОЗДІЛ 2_СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКІВ В УКРАЇНІ	27
2.1 Аналіз основних показників розвитку депозитних операцій банків в Україні	27
2.2 Особливості депозитних програм у діяльності вітчизняних банків	399
2.3 Удосконалення напрямів розвитку депозитних операцій банків в Україні.....	45
ВИСНОВКИ.....	50
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ.....	54
ДОДАТКИ.....	Ошибка! Закладка не определена. 58

ВСТУП

Актуальність теми. Банківська система є органічною складовою вітчизняної економіки, яка впливає на темпи та масштаби суспільного виробництва та споживання в країні, можливості інтеграції країни у світове економічне товариство, забезпечення конкурентоспроможності продукції вітчизняних виробників на зовнішніх ринках. Це вказує на необхідність формування конкурентоспроможного українського банківського сектору, здатного розвиватися на власній основі, бути ефективним інструментом забезпечення економічного зростання та локомотивом національної економіки.

Загальною метою банківської політики в цілому і депозитної політики комерційного банку, як її елементу, є скорочення витрат, що пов'язані із залученням грошових коштів, одержання прибутку від розміщення коштів вкладників, а також динамічний розвиток банку в напрямі збільшення обсягів і спектра послуг, що гарантує стабільність та зростання прибутку банку. Відповідно, одним із складових цих умов є забезпечення достатньої ефективності формування та розвитку депозитних операцій банків, оскільки від формування депозитної бази, певним чином, залежать і можливості банків інвестувати у виробничу сферу та брати участь у структурному реформуванні економіки.

Дослідженням аналізу депозитних операцій банків присвячено праці таких науковців як: М. В. Горун, Н. О. Дорошенко, О. Г. Дорошенко, С. М. Еш, М. В. Ісаєва, В. М. Ляховецька, Я. В. Колеснік, С. М. Лепех, В. І. Міщенко, С. В. Міщенко, І. І. Правдиківська, О. Л. Руда, Н. С. Ситник, А. В. Стасишин, Т. Б. Стечишин, К. Ф. Черкашина та ін.

Однак, на сьогодні складна економічна та воєнна ситуація завдали величезних збитків банківській системі України. Тому важливим і актуальним є впровадження новітніх інструментів запозичення депозитних коштів, які дозволять

не лише зменшити сукупний банківський ризик, але й підтримати фінансову стійкість та надійність банку.

Метою дослідження є теоретичне вивчення та аналіз депозитних операцій банків та визначення напрямів їх удосконалення та розвитку

Реалізація мети відбувається за рахунок наступних **завдань**:

- визначити сутність депозитних операцій банків;
- дослідити класифікацію депозитів та надати характеристику основних їх видів;
- охарактеризувати порядок формування депозитних ресурсів банків;
- провести аналіз основних показників розвитку депозитних операцій банків в Україні;
- визначити особливості депозитних програм у діяльності вітчизняних банків;
- обґрунтувати напрями удосконалення розвитку депозитних операцій банків в Україні.

Об'єктом дослідження є депозитна діяльність банків.

Предметом дослідження є економічні відносини, що виникають у процесі проведення банками депозитних операцій.

Методи дослідження. При виконанні роботи були використані загальнонаукові та спеціальні методи досліджень. В роботі здійснювалися теоретичні узагальнення, на основі статистичних даних проводився аналіз депозитних операцій банків України. Застосовувалися методи порівняння, відображення абсолютних та відносних показників, табличного представлення даних, графічний, логічного пізнання.

Практична значущість одержаних результатів полягає у аналітичному дослідженні проведення банками депозитних операцій, обґрунтуванні висновків та рекомендацій, що надані у роботі та можуть бути основою обґрунтування практичних напрямів удосконалення розвитку депозитних операцій банків в Україні.

Інформаційна база. Основними інформаційними джерелами, що були використані в процесі виконання кваліфікаційної роботи, є теоретичні та аналітичні дослідження, викладені у наукових працях вітчизняних та зарубіжних авторів, матеріали, наведені в законодавчих та нормативних актах, дані статистичної звітності НБУ та комерційних банків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКІВ

1.1 Сутність депозитних операцій банків та їх значення

Важливою та необхідною складовою діяльності банків є проведення депозитних операцій для формування ресурсної бази. Для свого функціонування, здійснення діяльності банкам необхідні грошові кошти, якими вони можуть розпоряджатися. Основну частину ресурсної бази банку складають депозитні ресурси, які акумулюються від фізичних та юридичних осіб у формі депозитів, та в подальшому використовуються для проведенням банком активних операцій. Відповідно, від обсягу та строків залучених на депозитні рахунки коштів клієнтів залежать як масштаби діяльності банку, так і ефективність та прибутковість його діяльності.

Депозит, в перекладі з латинської «depositum», означає «річ, віддану на зберігання», тобто зберігання вкладу. У сучасній економічній літературі до депозитів банку прийнято відносити всі грошові кошти, власниками яких є клієнти банку, тобто гроші, що знаходяться на розрахункових поточних та інших рахунках, відкритих на ім'я юридичних і фізичних осіб. Розглянемо підходи вітчизняних науковців до визначення поняття «депозит» (Табл. 1.1). Поняття «депозит» включає в себе як вклади фізичних осіб (до запити, термінові), так і депозити юридичних осіб, фізичних осіб без створення юридичної особи (до запити, термінові), а також кошти, розміщені в депозитні та ощадні сертифікати. Тобто депозити банку – це грошові кошти, власниками яких є клієнти банку [10, с. 125].

Таблиця 1.1. – Підходи до визначення поняття «депозит»

Автори	Визначення поняття
М. Савлук	Депозит (вклад) – це грошові кошти в національній та іноземній валюті, що передані власником або іншою особою за його дорученням у готівковій та безготівковій формах на рахунок власника для зберігання на певних умовах
Р. Коцовська	Депозит – це грошові кошти або банківські метали, розміщені вкладниками в банку на визначений договором строк
А. Герасимович	Депозит – це зобов'язання банку за тимчасово залученими коштами фізичних та юридичних осіб або цінними паперами за відповідну плату
О. Петрук	Депозит – це кошти, що надаються фізичними чи юридичними особами в управління резиденту, визначеному фінансовою організацією згідно із чинним законодавством України, нерезиденту на чітко визначений строк та під процент і оформлюється відповідною угодою
О. Островська	Банківський депозит – грошові кошти фізичних і юридичних осіб, які розміщені на тимчасове зберігання в банк
С. Фролов	Депозит – кошти, внесені в банк фізичними і юридичними особами на певні рахунки і використані ними відповідно до режиму рахунку і банківського законодавства
С. Князь, М. Горун	Депозит – це вільні грошові кошти фізичних та юридичних осіб у національній чи іноземній валюті, залучені банком на договірній основі для подальшого їх спрямування у кредитно-інвестиційний процес на умовах повернення, платності та строковості

Джерело: розроблено автором на основі [1,9]

Сутність поняття «депозит» також дозволяють розкрити такі класифікаційні ознаки як:

- зв'язок між грошовими коштами, що отримує клієнт та тією їх частиною, що буде внесена на депозит у банк;
- мета, з якою відбувається укладання депозиту;
- кількість депозитних пропозицій на ринку [9].

В законодавчих та нормативних актах поняття депозит також розглядається та надаються уточнення (Табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Підходи до визначення поняття «депозит»

Джерела	Визначення поняття
Закон України «Про банки і банківську діяльність»	депозит – це кошти в готівковій або у безготівковій формі, у валюті України або в іноземній валюті, які розміщені клієнтами на їх іменних рахунках у банку на договірних засадах на визначений строк зберігання або без зазначення такого строку і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору
Закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб»	вклад – кошти в готівковій або безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті, які залучені банком від вкладника (або які надійшли для вкладника) на умовах договору банківського рахунку, банківського вкладу (депозиту) (крім коштів, залучених від видачі ощадного сертифіката банку), включаючи нараховані відсотки на такі кошти.
«Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій та операцій з ощадними сертифікатами банку» НБУ № 516 від 03.12.2003 р.	депозит – це грошові кошти в готівковій або безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті або банківські метали, які банк прийняв від вкладника або які надійшли для вкладника на договірних засадах на визначений строк зберігання чи без зазначення такого строку (під процент або дохід в іншій формі) і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору.

Джерело: розроблено автором на основі [3,4,8]

Також, «Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій та операцій з ощадними сертифікатами банку» № 516 від 03.12.2003 р. дозволяє уточнити визначення депозитної операції – це операція банку із залучення грошових коштів або банківських металів від вкладника або для вкладника на вкладний (депозитний) рахунок вкладника в банку на договірних засадах, уключаючи видачу йому ощадного сертифіката [4].

До певного часу залучені операції банку в основному склалися з коштів юридичних осіб. Існуюче макроекономічне середовище дозволяє банкам розміщувати залучені кошти підприємств і організацій на високоприбуткових

ринках державних цінних паперів, короткострокових міжбанківських кредитів і валютних операцій [14].

В умовах зміни ринкової кон'юнктури банкам стало складніше конкурувати у корпоративному сегменті. У підприємств не залишилося ресурсів – все вільні кошти юридичних осіб розподілилися між банками [15, с. 1128]. Настільки ж очевидно, що банківські установи приділяли увагу лише корпоративному сегменту в зв'язку з тим, що не могли вирішити проблеми залучення коштів населення, яка була пов'язана з факторами, що знаходяться поза контролем банків: низькі доходи населення, недовіра приватних клієнтів до банків, неадекватність правових механізмів, витрати в політиці Національного банку, дорожнеча і ненадійність комунікацій [16, с. 134]. При цьому досить часто банківський вклад і депозитні операції банку розглядаються як категорії-синоніми. Однак між ними існують певні відмінності. Ця відмінність пов'язана з тим, що всі кошти клієнтів банку можна розділити на наступні групи: по-перше, вклади фізичних осіб; по-друге, депозити юридичних осіб; по-третє, залишки грошових коштів на розрахункових і поточних рахунках, що регулярно поповнюються власниками і за допомогою яких вони виконують свої грошові зобов'язання перед третіми особами, а також перед банком. Таким чином, термін «банківський вклад» використовується в двох випадках: вкладником виступає не фізична, а юридична особа; сума, внесена в банк на чітко визначений термін, який, як правило, не підлягає зміні [13, с. 169].

Депозитний портфель є важливою складовою ресурсної бази банківської установи. Під депозитним портфелем слід розуміти сукупність коштів на депозитних рахунках клієнтів, залучених банком на договірній основі. Формування депозитного портфеля слід розглядати як безперервний циклічний процес, що складається з основних етапів: аналізу, планування, роботи по залученню клієнтів, контролю [17].

Перевагу короткострокових вкладів у загальній сукупності депозитних вкладень можна охарактеризувати як негативний факт, оскільки це не дозволяє банку в повному обсязі використовувати залучені грошові кошти, збільшує ризик втрати ліквідності та не дозволяє здійснювати довгострокові вкладення. З іншого

боку, короткострокові операції дешевші, що позитивно позначається на нижній межі процентної маржі [30, с. 41]. Основною метою депозитної політики є залучення більшого об'єму депозитних коштів за найменшою ціною. Аналіз депозитного залучення засобів у розрізі валют, термінів залучення і секторів економіки відображає сучасний стан депозитної політики банків України [23].

Головними узагальненими характеристиками депозитів є: терміни до моменту їх вилучення, види й форми їх оплати, категорія вкладника. Розвиток та диверсифікація послуг з обслуговування цих вкладів є пріоритетним завданням сучасної банківської установи. Операції, залучені у строкові депозити, залишаються в розпорядженні банку в межах чітко обумовленого часового інтервалу, а тому можуть використовуватися для фінансування триваліших за терміном, а отже, і більш дохідних активних операцій [19].

Однією з глобальних причин кризової ситуації багатьох українських банків є неправильне або недостатньо ефективне управління депозитами, оскільки депозитні ресурси є одним із найважливіших факторів економічного зростання та розвитку банків. Дослідження складових управління банківськими депозитами розглядається як один із основних факторів підвищення ефективності банківської діяльності. Тому проблеми, пов'язані з ефективною діяльністю банку, здебільшого залежать від впровадження сучасної ефективної системи депозитного менеджменту.

Поняття, пов'язані з проблемами банківської депозитної діяльності, змінюються та ускладнюються разом зі зміною кон'юнктури кредитного обігу. Формуванню депозитної бази комерційних банків приділено багато уваги в працях вітчизняних і зарубіжних науковців і банківських практиків [26, с. 133].

Фактори, які впливають на депозитну діяльність банків, є різноманітними елементами або умовами, що мають важливе значення для залучення та утримання депозитів у банківській системі. Ці фактори впливають на вибір вкладників та їх рішення щодо розміщення своїх коштів у банках, конкретних видах депозитних продуктів.

В табл. 1.3 представлені узагальнені фактори, що здійснюють вплив на депозитну діяльність банків:

Таблиця 1.3 – Фактори впливу на депозитну діяльність банків

Фактори впливу на депозитну діяльність банків
1. Регулюючі органи
2. Фінансова стабільність
3. Капіталовкладення та ліквідність
4. Гарантійні системи
5. Банківська політика та репутація
6. Процентні ставки та умови вкладів
7. Конкуренція на ринку
8. Економічні та політичні фактори
9. Технологічні зміни та цифрові інновації
10. Соціальні та культурні зміни

Джерело: розроблено автором на основі [4,16]

Крім того, дані фактори взаємодіють між собою та мають вплив на стратегії, політики та функціонування банків у сфері депозитної діяльності. Кожен з цих факторів може мати значний вплив на довіру вкладників, стабільність банків та рівень конкуренції на ринку.

Важливо зазначити, що у реаліях війни депозити у банках можуть зазнавати певних змін та впливів. Військові конфлікти можуть впливати на стабільність фінансової системи та довіру до банківських установ. Однак, банки зазвичай приймають необхідні заходи для забезпечення безпеки депозитів вкладників та збереження фінансової стабільності ускладнених періодів.

Стабільність та безпека депозитів вкладників у банках залежать від кількох факторів:

1. Регулюючі органи: Діяльність банків контролюється та регулюється регулюючими органами, такими як національні банки та фінансові установи. Ці органи встановлюють нормативні вимоги щодо капіталовкладень, ліквідності та прийняття ризиків, що впливають на стабільність банківської системи та захист депозитів.
2. Фінансова стабільність: Стабільність економіки та фінансової системи країни є важливим фактором для забезпечення безпеки депозитів. Сильна економіка та ефективна регуляторна політика сприяють стабільності банків та знижують ризики для вкладників.
3. Капіталовкладення та ліквідність: Банки повинні мати достатній рівень капіталу та ліквідності, щоб забезпечити виплату депозитів в разі потреби. Вимоги щодо капіталовкладень та ліквідності допомагають забезпечити фінансову стійкість банків та захист вкладників.
4. Гарантійні системи: Багато країн мають гарантійні системи, які компенсують вкладників у разі банкрутства банків. Ці системи надають додатковий рівень захисту для депозитів, особливо невеликих вкладів.
5. Банківська політика та репутація: Банки, які дотримуються етичних стандартів, високих рівнів обслуговування клієнтів та мають добру репутацію, наращують довіру вкладників та забезпечують стабільність своїх депозитів.

Враховуючи ці фактори, вкладники можуть зробити більш обізнаний вибір стосовно відкриття депозитного рахунку в банку та оцінити ризики та переваги, пов'язані з цим.

Отже, депозитні операції – це отримання від юридичних та фізичних осіб поворотних коштів у формі депозитів у тимчасове розпорядження на визначених умовах. Депозитні операції стосуються отримання коштів від населення, наприклад, шляхом депозитів на рахунках або випуску облігацій. Кошти, розміщені у фірмі, яка проводить депозитні операції, не покриваються гарантією вкладу.

1.2 Класифікація депозитів та характеристика основних його видів

Сучасні комерційні банки пропонують різні види депозитів з метою залучення вільних грошових коштів на свої рахунки. Також, з розвитком інноваційних підходів у банківській діяльності пропонуються різні технологічні підходи до організації роботи з депозитами. Перший класичний підхід – вкладнику пропонується ощадна книжка для проведення по ній операцій і обліку при відкритті рахунку. Другий підхід – вкладнику надається пластикова картка для обслуговування депозитного рахунку. Третій підхід – депозити, що мають особливості цінних паперів, наприклад сертифікат ощадного вкладу. Відповідно, ця підсистема пов'язана з підсистемами управління готівковим розрахунком, операційним банківським днем і виплатою пластикових грошей платіжними картками. Правові, фінансові та організаційні засади функціонування системи гарантування банківських вкладів фізичних осіб встановлені Законом України від 23.02.2012 року № 4452-VI «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» [8]. Установою, що виконує спеціальні функції у сфері гарантування вкладів та виведення неплатоспроможних банків з ринку і ліквідації банків є Фонд гарантування вкладів фізичних осіб.

Розуміння суті депозитних операцій банку, їх видів, форм дає банкам можливість проводити депозитні операції щодо цього виду ресурсів з максимальною ефективністю в рамках побудованої і затвердженої депозитної політики конкретного банку [15, с. 1131]. Також необхідно відзначити, що саме стан ресурсної бази банку, велика частка якої є саме депозитні операції, показує певні його параметри функціонування і виражається в наступному: відображає оцінку стабільності і надійності банку з боку інвесторів, вкладників та інших банків; є індикатором якості обслуговування банком клієнтів (кількість наданих клієнтам послуг, наявність філіальної мережі, електронних банківських послуг, ввічливість персоналу тощо); характеризує цінову політику банку, тобто вміння

керівництва банку адекватно реагувати на зміну ринкових цін на банківські послуги і продукти [13, с. 170].

У науковій літературі [28, с. 112] класифікація депозитів здійснюється за різноманітними ознаками, серед яких слід назвати вид і статус вкладників; валюту депозиту (вкладу); термін залучення; вид депозитних ставок проценту; особливості нарахування і сплати процентів по депозиту (вкладу).

У банківській практиці депозити класифікують за різними ознаками (рис. 1.1). Депозитні операції до запитання – це операції, які відносяться до нестабільних за своєю суттю, однак можуть бути розділені на дві складові: депозити до запитання з високою і низькою ступенем сталості. Депозити до запитання є більш поширеним видом депозитів. Як правило, немає обмежень на кількість разів, коли клієнт може вкладати кошти на депозити до запитання, і може зняти гроші з депозитного рахунку до запитання в будь-який момент.

Строкові депозити повинні зберігатися протягом фіксованого періоду часу, перш ніж кошти можна буде зняти з депозитного рахунку. Якщо клієнт забирає кошти достроково, то, зазвичай, повинен сплатити банку комісію.

Якщо розглядати депозити через таку ознаку як стабільність, то найбільша стабільність притаманна довгостроковим депозитам. Строкові депозити, депозитні та ощадні сертифікати відносяться до стабільних депозитів. Нестабільними є депозити до запитання, оскільки їх вилучення власниками коштів відбувається в будь-який момент часу без попередження і, відповідно, їх залишки для банку є непрогнозованими.

За своєю вартістю депозити для банку поділяються на дорогі та дешеві. Дорогими є строкові депозити, оскільки, через відмову від тривалого чітко визначеного строку використання грошових коштів, клієнт отримує більш високі процентні ставки за умовами депозитних продуктів. Для банку такі депозити є більш витратними, проте, саме вони забезпечують стабільність депозитної бази банку. Більш дешевими депозитами виступають депозити до запитання, за якими банк сплачує клієнтам невисокі процентні ставки. Визначення рівня депозитної

ставки залежить від видів депозитних рахунків, строків розміщення коштів на депозиті, суми вкладу.

Ознака класифікації	Вид депозиту
За економічним змістом	активні депозити (розміщені); пасивні депозити (залучені).
За строком користування	депозити до запитання (на вимогу); строкові депозити.
За валютою, в якій номінований депозит	депозити в національній валюті; депозити в іноземній валюті.
За категоріями вкладників	депозити банків; депозити за рахунок бюджетних коштів; депозити юридичних осіб; депозити фізичних осіб.
За резидентністю	депозити резидентів; депозити нерезидентів.
За цільовим призначенням	дохідні депозити; гарантійні депозити.
За способом юридичного оформлення зобов'язань за депозитом:	оформлені угодою; з наданням ощадної книжки; з наданням депозитного сертифіката.
За формою вилучення депозиту та нарахування процентів:	безумовні (без попереднього повідомлення або з попереднім повідомленням); умовні (кошти можуть бути вилучені за настання певних обставин, обумовлених угодою).
За режимом функціонування:	з правом поповнення; без права поповнення.
За методом нарахування процентів:	депозити з фіксованою процентною ставкою; депозити з плаваючою процентною ставкою; депозити, за якими нараховуються «прості» проценти; депозити, за якими нараховуються «складні» проценти.
За терміном нарахування процентів:	«авансові депозити»; депозити зі щомісячним нарахуванням процентів; депозити зі щоквартальним нарахуванням процентів; депозити зі щорічним нарахуванням процентів.

Рисунок 1.1 – Класифікація банківських депозитів [28, с. 112]

До першої складової депозитів до запитання відносять надходження на поточні рахунки клієнтів зарплат, пенсій, стипендій, різних заходів державної соціальної підтримки та інші виплати, що прив'язані до певної дати або невеликого діапазону часу. Виділення таких потоків із загального дозволяє банкам спрогнозувати періоди надходження коштів для їх подальшого вкладення або можливості покривати короткострокові потреби в ресурсах на певний момент [22, с. 9]. До другої складової депозитів до запитання відносять депозитні операції банку, які мають більш невизначений характер коливань (прикладом можуть бути рахунки, що відкриваються фізичними та юридичними особами для отримання доходу (від одноразової або періодичної, з невстановлених термінів, продажу) або оплати рахунків (онлайн-покупки, оплата комунальних рахунків)) і не мають прив'язки до яких-небудь зобов'язаннями, однак, як уже говорилося, маючи сукупність таких пасивів, банк може трансформувати його частина в постійний ресурс [14].

Достроково вилучені вклади характеризуються розірванням договору раніше визначеного терміну і зняттям клієнтом коштів з депозитного рахунку. Імовірність дострокового вилучення зростає в періоди різкого скорочення доходів або втрати довіри населення до банківської системи через погіршення макроекономічної ситуації в країні в цілому.

Пролонговані депозитні договори означають автоматичне продовження банком дії договору вкладу після завершення терміну його дії, що вказаний у договорі. Пролонгація здійснюється на той же термін, з процентною ставкою за даним вкладом, що діє на момент пролонгації вкладу та дозволяє банку використовувати даний ресурс в подальшому.

Формування нових договорів, що укладаються полягає є залученні нових клієнтів, або оформленні нових депозитних продуктів, паралельно з наявними у клієнта, або переоформлення нових договорів на основі вже існуючих, але з новими умовами з наявними клієнтами. В ідеальній ситуації розміри наявних зобов'язань банку в розрізі їх термінів і обсягів повинні відповідати його вимогам [23]. В такому випадку банк може вести прибуткову діяльність з мінімізацією ризиків. Але

в реальності з урахуванням впливу всіх як зовнішніх, так і внутрішніх чинників, розвитку фінансового ринку така ситуація трапляється нечасто.

Через банк постійно проходить депозитний потік коштів зі строкових вкладів на різні суми та терміни, та, внесених в даний момент на поточні рахунки клієнтів грошових коштів, які формують безперестанно мінливий обсяг наявних у розпорядженні банку ресурсів для їх подальшого використання в активних операціях, що приносять банку доходи [13, с. 170].

Якщо більш детально розглядати депозити за категоріями вкладників, їх можна охарактеризувати наступним чином:

1. Депозити банків: Це вклади, які здійснюють фінансові установи, такі як банки, кредитні спілки тощо. Депозити банків можуть бути залучені як від юридичних осіб, так і від фізичних осіб.
2. Депозити за рахунок бюджетних коштів: Це депозити, які здійснюються за рахунок коштів, виділених з бюджету держави або місцевих бюджетів. Ці вклади можуть бути залучені як від державних установ, так і від органів місцевого самоврядування.
3. Депозити юридичних осіб: Це вклади, здійснювані юридичними особами, такими як підприємства, організації, установи тощо. Юридичні особи можуть розміщувати свої вільні кошти на депозитах у банках з метою отримання відсотків за їх використання.
4. Депозити фізичних осіб: Це вклади, здійснювані фізичними особами, які можуть бути громадянами України або іноземцями. Фізичні особи можуть розміщувати свої грошові кошти на депозитах у банках з метою збереження та отримання відсотків за їх використання.

Депозити у банку можна зберігати на депозитних рахунках до запитання або на строкових депозитних рахунках. На депозитному рахунку до запитання (DDA) клієнт може зняти свої гроші з рахунку в будь-який час без сплати комісії. Типи депозитних рахунків до запитання включають [20, с. 48]:

1. Чековий рахунок: поточний рахунок – це стандартний депозитний рахунок до запитання. Клієнти можуть внести готівку або чеки на поточний рахунок. Деякі

клієнти можуть використовувати прямий депозит, щоб роботодавець автоматично вносив їх зарплату на поточний рахунок.

2. Ощадний рахунок: Ощадний рахунок, тобто, депозитний рахунок до запитання, що з часом приносить відсотки. Коли клієнт вкладає кошти на депозит, банк виплачує йому встановлений відсоток в обмін на те, що він зберігає свої кошти на рахунку у банку.

3. Рахунок грошового ринку: Рахунок грошового ринку схожий на ощадний рахунок, проте клієнти можуть виписувати чеки, щоб зняти кошти. Клієнти можуть вносити кошти на цей рахунок і знімати певну кількість разів на місяць. Як правило, ці рахунки приносять відсотки, такі ж або трохи вищі, ніж на ощадних рахунках.

4. Рахунки строкових депозитів, які також називають строковими депозитними рахунками, вигідні для зберігання заощаджень і пропонують вищі річні процентні доходи, ніж звичайні ощадні рахунки. Типи строкових депозитних рахунків включають [27, с. 315]:

– Депозитний сертифікат: депозитний сертифікат надається юридичним особам, ощадний сертифікат, відповідно, фізичним особам. Цінний папір, який засвідчує обсяг коштів, що внесений вкладником на рахунок банку, а також права власника сертифіката на отримання, після закінчення встановленого строку, як основної суми вкладу, так і процентів за ним. Тобто, після закінчення часу клієнт може зняти кошти та стягнути суму процентів.

– Індивідуальний пенсійний рахунок: на цьому строковому депозитному рахунку клієнти вносять гроші, щоб заощадити на пенсію. Вони отримують відсотки з часом і можуть знімати без комісій у певну дату.

Залежно від банку чи фінансової установи клієнти можуть вносити кошти кількома способами, зокрема [15, с. 1131]:

– Особисто: клієнти можуть відвідати відділення банку та внести готівку або чек безпосередньо на свій рахунок.

– Через банкомат: для деяких рахунків клієнти можуть вносити кошти через банкомат.

– Поштою: деякі банки приймають паперові чеки поштою. Вони вносять кошти з чека на рахунок клієнта.

– Електронно: клієнти можуть вносити кошти онлайн. Це включає прямі депозити та електронні платежі. Коли клієнт використовує прямі депозити, то його роботодавець переводить заробітну плату безпосередньо в банк. Банк, отримуючи електронні кошти від роботодавця, розміщує їх на рахунку клієнта.

Варто відзначити, що коли клієнт знімає частину або всі свої кошти, банк може сплатити йому відсотки залежно від типу рахунку та умов договору [17].

Тобто, банківські депозити діють через узгоджену систему договорів та положень. Коли клієнт вкладає кошти на банківський депозит, банк погоджується зберігати кошти для клієнта. Банк встановлює умови щодо суми депозиту, терміну збереження, процентної ставки. Знаходячись на депозитному рахунку у банку, кошти переходять у розпорядження та використання банку. Це означає, що банк відповідає за кошти на депозитному рахунку клієнта. У встановлений термін банк має повернути кошти клієнту та сплатити відсотки відповідно умов депозиту.

1.3 Порядок формування депозитних ресурсів

Метою управління банківськими вкладками є забезпечення грошових коштів на поточних та строкових депозитних рахунках у банках у достатній кількості для здійснення активних операцій на вигідних для банку умовах, в обсязі та порядку, визначених законодавством [28, с. 105]. Це завдання виконано завдяки ефективній функції системи депозитного менеджменту. Пропонуємо розглядати систему управління банківськими депозитами як комплекс взаємозалежних елементів, які в процесі взаємодії охоплюють дію механізмів власних взаємозв'язків, виконують функцію раціонального формування депозитної бази банку та спрямовані на підтримку та підвищення ефективності діяльності банку.

Суб'єктами управління депозитними ресурсами є:

- на стратегічному рівні є наглядовий комітет, рада директорів, комітет з управління активами і пасивами, служба внутрішнього аудиту, комісія; комітет;
- на тактичному рівні – керівники філій, бізнес-напрямків, головний аудитор;
- на операційному рівні – це керівники підрозділів, відділів (що входять до певного напрямку діяльності), працівники фронт- і бек-офісів, до компетенції яких входить прийняття управлінських рішень [25, с. 82].

Об'єктом управління є керована система, яка охоплює депозитну політику банку, рівень маркетингових досліджень банківських депозитних послуг та рівень кваліфікації банківського менеджменту, політику продажу депозитних послуг, комунікаційну політику, організаційну структуру банку, імідж банку, фінансовий інжиніринг, розмір процентних ставок, інформаційні ресурси, матеріальні ресурси [30, с. 41].

Вищим органом управління банком є річні збори акціонерів. Спостережний комітет банку контролює роботу ради директорів у період між річними зборами акціонерів. Спостережна рада банку розглядає усі питання, що підлягають обговоренню на річних зборах акціонерів; призначає та звільняє членів ради директорів, якщо цього вимагає голова правління, також затверджує положення про раду директорів. Він також визначає зовнішнього аудитора, встановлює порядок аудиту та контролю за фінансово-господарськими операціями банку, розглядає перспективні бізнес-плани банку; приймає рішення про створення, реорганізацію та ліквідацію дочірніх підприємств, філій і представництв, затверджує їх статuti та положення. Органом виконавчої влади банку є рада директорів, яка здійснює поточне керівництво банком і несе відповідальність за його роботу. Рада директорів вирішує питання управління відокремленими підрозділами банку, організації банківських операцій, грошового забезпечення, бухгалтерського обліку, внутрішнього контролю, розглядає та затверджує внутрішньобанківські документи [29, с. 161].

Організаційне забезпечення управління залученням ресурсів до банку з депозитних джерел здійснюється на трьох рівнях: стратегічному, тактичному та

операційному. На стратегічному рівні управління забезпечується: щорічні збори акціонерів, на яких визначаються основні напрями діяльності депозитного банку та затверджуються звіти про роботу; ревізійна комісія, функцією якої є нагляд за дотриманням банком законодавства та нормативних актів, що регулюють депозитну діяльність; наглядова комісія, яка має проаналізувати процес виконання планів із залучення коштів із депозитних джерел та вимагати від органів виконавчої влади пояснень щодо розриву планових і фактичних обсягів, а також затвердити основні режими формування депозитних продуктів, загальну та цінову процентну політику банку в сфері залучення коштів. Також підтверджуються граничні процентні ставки за ресурсами, що залучаються на конкретний термін та індивідуальні процентні ставки за рахунками конкретних клієнтів [17]. Комітет з управління активами і пасивами, що щомісячно розглядає собівартість депозитних ресурсів і приймає рішення відповідно політики процентної маржі, розглядає питання відповідності умов активів і пасивів і дає рекомендації кореспондентським підрозділам банку щодо ліквідації невідповідностей у строках, що виникають; визначає умови залучення та розподілу ресурсів банку; погоджує умови нових видів вкладів, зміни існуючих умов; розробляє та впроваджує нові технології та банківські продукти, які дозволяють надавати всі види послуг у всіх підрозділах банку під рукою та на найвищому рівні; Комісія з комісій, яка щомісяця аналізує співвідношення собівартості депозитних послуг і ринкової конкурентоспроможності існуючих комісій [20, с. 47].

На операційному рівні основними функціями є розширення спектру депозитних послуг та диверсифікація за сумою, строком та іншими ознаками, пакетне обслуговування клієнтів, збільшення депозитних послуг. У процесі формування ресурсів із депозитних джерел важливу роль відіграють інструменти управління депозитними ресурсами: аналіз (дослідження «поведінки» грошей на рахунках клієнта); планування – вибір стратегії банку на ринку депозитних послуг [22, с. 5].

Альтернативні стратегії залучення коштів на поточні та депозитні рахунки фізичних та юридичних осіб орієнтовані на VIP-клієнтів або орієнтовані на

збільшення кількості клієнтів. Обравши стратегію роботи, менеджер вирішує наступні завдання: розробку ефективної маркетингової системи з конкретними фінансовими привілеями, масштабованими за рівнем важливості клієнта для банку; організація партнерства з якомога більшою кількістю клієнтів з метою покращення можливостей банку планувати рух коштів на його рахунках; ведення статистичного обліку та аналізу окремих груп і всього обсягу поточних рахунків; розрахунок очікуваної вартості постійного залишку грошей, механізм її формування, тенденції зміни та можливі варіації в часі, регулярне оновлення списку послуг; розвиток банківської торгової мережі; залучення клієнтів [29, с. 165].

Контроль депозитних операцій банківських установ на їх відповідність депозитній політиці здійснюється шляхом: управління ризиками (вирішує питання відповідності вартості залучених коштів рівню прибутковості активів банку); одноосібне управління бізнесом (вирішує питання дотримання стандартних депозитних ковенант); управління корпоративним бізнесом (вирішує питання дотримання стандартних депозитних ковенант); послуга внутрішнього аудиту (внутрішній аудит відповідності нормативним вимогам) [15, с. 1130].

Для підвищення ефективності депозитної діяльності та регулювання внутрішньобанківської поведінки щодо управління його діяльністю банк використовує внутрішні нормативні документи, які базуються на нормативних актах Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України та Національного банку України. При формуванні депозитних ресурсів банк визначає місце і роль депозитних ресурсів у власних пасивах. Крім того, прийняття рішень визначається загальною стратегією банку щодо управління активами та пасивами. Залежно від умов, що склалися на ринку, а також власних можливостей банку щодо залучення коштів обирається стратегія залучення коштів та управління ресурсами банківських депозитів. Основною метою тут є досягнення оптимального співвідношення між стабільністю та ресурсними витратами банку. Для вирішення цього завдання банк використовує засоби, які здійснюють комплексний аналіз залучених коштів і використовують різні методи залучення коштів. Банки пропонують клієнтам ефективне використання тимчасово надлишкових коштів,

тобто розміщують їх на депозитних рахунках з різними строками погашення та пропонують відкрити депозитний рахунок у гривнях, доларах США чи євро [20, с. 47].

Для формування та реалізації депозитної політики комерційним банкам необхідно орієнтуватися на потенційних вкладників, розвивати та вдосконалювати нові конкурентоспроможні депозитні послуги та продукти, що будуть цікаві різним категоріям клієнтів, як фізичним, так і юридичним особам, у тому числі VIP-клієнтам, вдосконалювати дистанційне обслуговування, проводити активну рекламну кампанію.

Також, для проведення ефективної депозитної політики необхідно: по-перше, використовувати таку методологію аналізу формування та використання депозитного портфеля, результатом якої буде аналітична інформація для прийняття управлінських рішень менеджментом щодо вдосконалення структури депозитних ресурсів, а, по-друге, оцінити депозитну політику комерційного банку з позиції конкурентоспроможності на депозитному ринку. Напрямами формування та впровадження вдосконалення депозитної політики комерційних банків є розробка положень щодо аналізу депозитного портфеля для оцінки стабільності залучення депозитних ресурсів, ефективності депозитної політики та розробка практичних рекомендацій щодо управління депозитним портфелем банку.

Для оптимальної структури, обсягу та рівня витрат за депозитними зобов'язаннями управитель використовує різні методи залучення коштів, які в цілому поділяються на дві групи: цінові методи управління та нецінові методи управління. У банківській практиці використовуються такі методи формування ціни депозитів: встановлення відсотків за вкладами для досягнення проникнення на ринок; провізорне ціноутворення; цінова політика, орієнтована на запрошення VIP-клієнтів; багаторазовий спосіб ціноутворення; ціноутворення на основі ринкових ставок. Нецінові методи управління банком залученими коштами базуються на використанні різноманітних засобів мотивації клієнтів, які безпосередньо не пов'язані зі зміною рівня депозитних ставок [19].

Депозитний грошовий потік формує депозитні операції банку, що забезпечує його функціонування. При цьому, відмітимо, що невід’ємними елементами управління депозитними операціями (в тому числі відповідними виникаючими ризиками) банку є планування і контроль. Вони являють собою взаємопов’язану систему управління на всіх рівнях: від стратегічного до тактичного і операційного [14].

Формування депозитних ресурсів є дуже важливою складовою функціонування банківської системи. Складові механізми депозитної політики комерційного банку відповідно до вимог ринкової економіки, соціально-економічних і політичних цілей розвитку суспільства та сучасної банківської практики наведено на рис. 1.2.

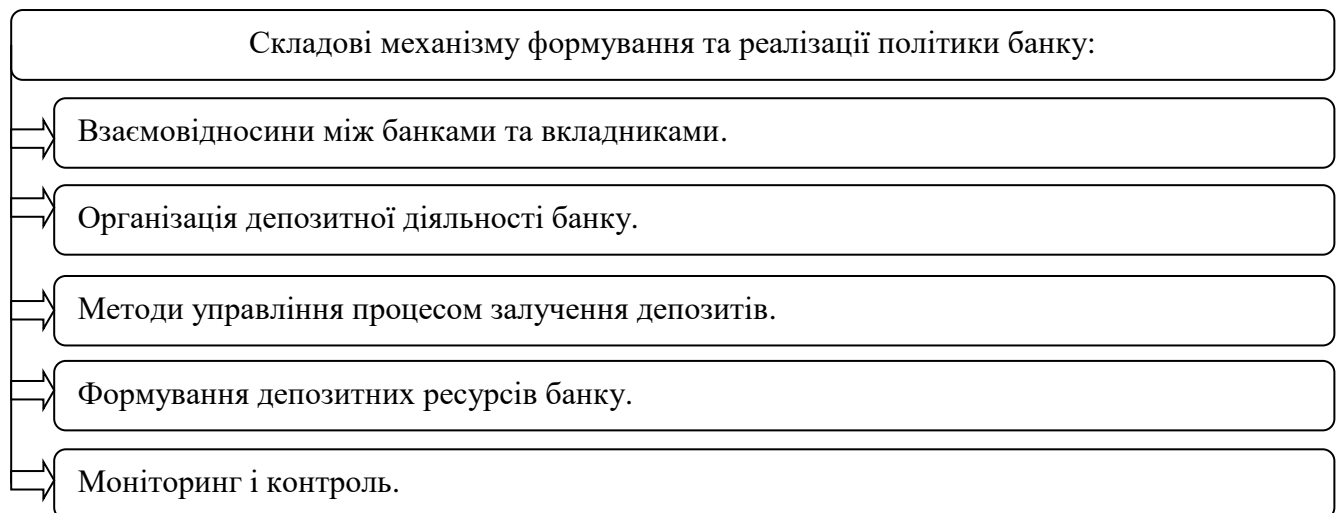

Рисунок 1.2 – Складові механізми формування та реалізації депозитної політики банку [28, с. 119]

Разом із тим банки, що акумулюють депозитні ресурси, можуть виступати в ролі учасника депозитного процесу з іншої сторони, розміщуючи кошти на депозити в інших банках та шляхом купівлі депозитних сертифікатів у Національного банку України. Таким чином, у сучасних економічних умовах депозити виконують різні функції, на основі яких формується характер відносин між банками та їх клієнтами з приводу здійснення депозитних операцій [19].

Депозитна діяльність банку включає декілька послідовних етапів, що відображені на рис. 1.3.

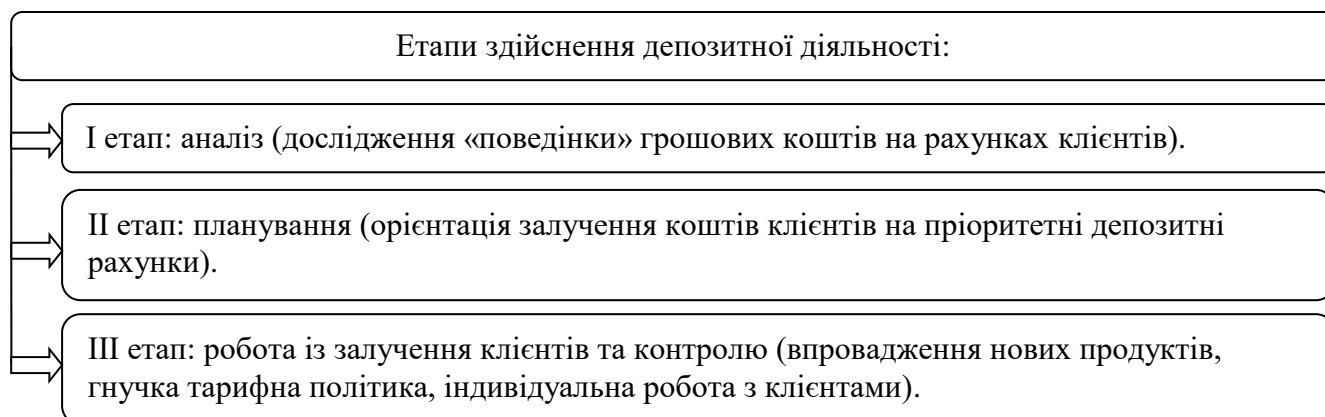

Рисунок 1.3 – Етапи депозитної діяльності комерційного банку [27, с. 225]

Депозитна політика банку є складовим елементом загальної банківської політики. Відмітимо, що мета депозитної політики нерозривно пов'язана із загальними стратегічними цілями банку і узгоджується з ними. Загальною метою банківської політики є скорочення витрат, пов'язаних із залученням коштів, одержання прибутку від розміщення коштів вкладників, а також динамічний розвиток банку в напрямі збільшення обсягів та спектра послуг, що гарантує стабільність та зростання прибутку банку. Відповідно, головною метою депозитної політики є залучення якомога більшого обсягу грошових коштів за найменшою ціною. Досягнення цієї мети фактично означатиме створення необхідних передумов і для досягнення основної мети діяльності будь-якого комерційного банку – одержання максимального прибутку [17].

Визначення ступеня ефективності депозитної політики конкретної кредитної організації є нагальною потребою у практиці банківського аналізу. Зважаючи на це, визначимо критичні вимоги до методики її оцінки.

По-перше, методика має надавати можливість оцінки ефективності депозитної політики комерційного банку в залежності від оцінки його діяльності загалом. Це обумовлено тим, що комплексна оцінка діяльності кредитної організації надзвичайно складна, а її використання знижує достовірність результатів.

По-друге, оцінку ефективності депозитної політики комерційного банку необхідно здійснювати в контексті його сталого розвитку, а отже, за цілий ряд звітних періодів. Таким чином, методика має надати аналітику можливість горизонтального аналізу виявлення основних тенденцій розвитку кредитних організацій. Методика також має містити елементи вертикального аналізу балансу кредитної організації, зокрема, угруповання залучених коштів за джерелами залучення та терміновістю [20, с. 48].

По-третє, методика повинна забезпечувати об'єктивність одержуваних результатів, внаслідок чого віддаємо перевагу коефіцієнтному аналізу та підходу, в основі якого лежить присвоєння рейтингу кредитним організаціям. Це, в свою чергу, дасть аналітику можливість зіставити ефективність депозитної політики кількох банків-конкурентів.

По-четверте, методика повинна включати необхідну і достатню систему фінансових показників.

По-п'яте, методика має надати можливість оцінки ефективності депозитної політики комерційного банку як внутрішньому, і зовнішньому користувачу, що передбачає наявність вільного доступу до всієї необхідної інформації [30, с. 44].

Отже, у сучасних фінансово-економічних умовах питання визначення депозитних операцій банку для їх трансформації в кредитно-інвестиційні та, відповідно, оцінка можливих депозитних ризиків для банку вимагають більш пильної уваги з точки зору планування діяльності банку, формування та адаптації його депозитної політики, ризик-менеджменту. Використання в запланованому періоді як поточних, так і термінових пасивів банку для розміщення їх в дохідні активи передбачає попередню оцінку стабільності і ризиків по відповідній групі депозитного портфеля. Узагальнено процес формування депозитного портфеля банку можна представити в розрізі видів договорів, клієнтів і видів депозитів.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКІВ В УКРАЇНІ

2.1 Аналіз основних показників розвитку депозитних операцій банків в Україні

Депозитні операції є засобом акумуляції додаткових ресурсів для банків. В умовах воєнного часу банки виконують операції за депозитами в повному обсязі, тобто можна відкрити депозит або зняти готівку, але на зняття готівки встановлені певні кількісні обмеження, індивідуальні для кожного банку. Система депозитування коштів та збереження заощаджень громадян є одним з головних питань банківської системи будь-якої країни з розвинутою банківською системою. Гроші, які громадяни довіряють та зберігають у банках – це важливий актив державної економіки, бо на базі цих грошей банки планують та формують маркетингову політику кредитування як фізичних, так і юридичних осіб. Що є одним з головних факторів розвитку ринкової економіки: потрібно відзначити, що яким би чином банки та держава не регулювали це питання – різного роду гарантії, взаємні договірні стягнення і штрафи та інше, в цьому питанні є велика доля поведінкових ефектів не завжди зрозумілих та логічних як з боку вкладників, так і з боку банків.

Потрібно відзначити, що наразі багато питань, пов'язаних з вибором банку для заощаджень вирішилися за допомогою реформування банківського ринку та введенням багатьох стабілізуючих системних факторів від наглядача (Національного банку України), таких як фінансовий моніторинг діяльності банків, аналіз резервів, аналіз активів, аналіз ліквідності банків, система страхування депозитів. Дуже важливим фактором є наявність реальних показників роботи з

вкладниками Фонду гарантування вкладів та його діяльністю з інвесторами банківської системи в Україні. А також важливим утримувачем банків від необміркованих кроків є зміни в законодавстві України, що більш суворо карають порушення в роботі банків.

Динаміка обсягів депозитних вкладів в банківській системі України в загальному вигляді (по всім банкам) за 2019-2022 рр. має позитивний тренд. Обсяги та темп приросту залишків депозитних коштів резидентів України за 2019-2022 рр. представлені на рис. 2.1.

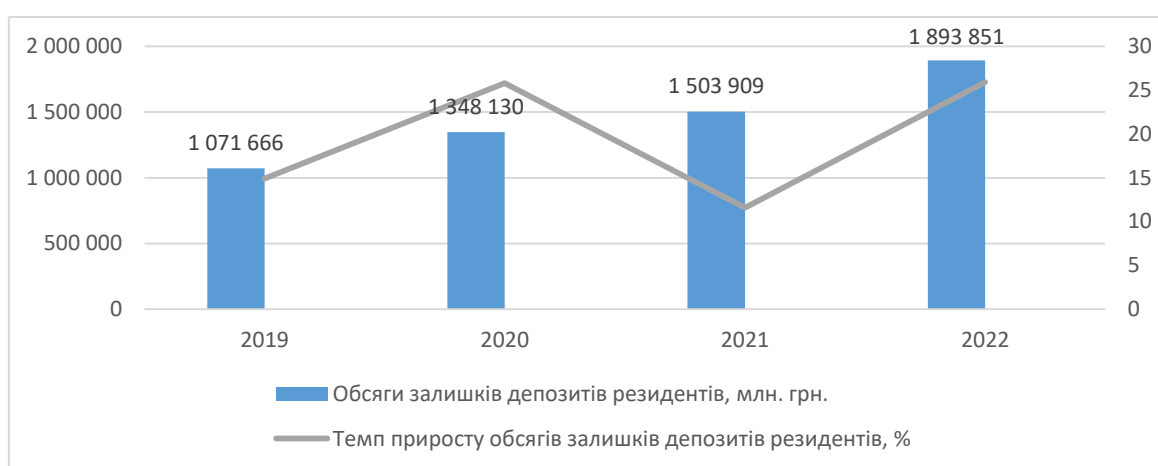

Рисунок 2.1 – Обсяги та темпи приросту залишків депозитних коштів резидентів України протягом 2019-2022 рр., млн грн [32]

Обсяг залишків депозитних коштів резидентів України за 2019-2022 рр. збільшився на 822 185 млн. грн або на 76,72%. Прослідковується постійна тенденція стабільного щорічного зростання обсягу залучених депозитних ресурсів. Тенденцію зростання коштів на депозитних рахунках банків не зупинила ні криза, спричинена пандемією COVID-19, ні воєнні події на території країни. Однак, темпи приросту залишків на депозитних рахунках показують хвилеподібний тренд. Значне зменшення темпів приросту депозитів у 2021 році пов'язано з низькими процентними ставками, що відображає насиченість банківської системи ресурсами та небажання банків активно залучати вільні кошти. Дохідність депозитів почала зменшуватись через політику Національного банку України, який знижував

облікову ставку 4 рази – з 13,5% до 6%. Банки, услід за НБУ, також зменшували процентні ставки за депозитами.

Національний банк України представляє статистичну інформацію щодо залучення депозитів на рахунки комерційних банків за різними класифікаційними ознаками. Розглянемо сформовані в період дослідження тенденції за основними з них.

Обсяг та темп приросту зміни обсягу депозитів резидентів у розрізі секторів економіки України за 2019-2022 рр. представлена на рис. 2.2. та 2.3.

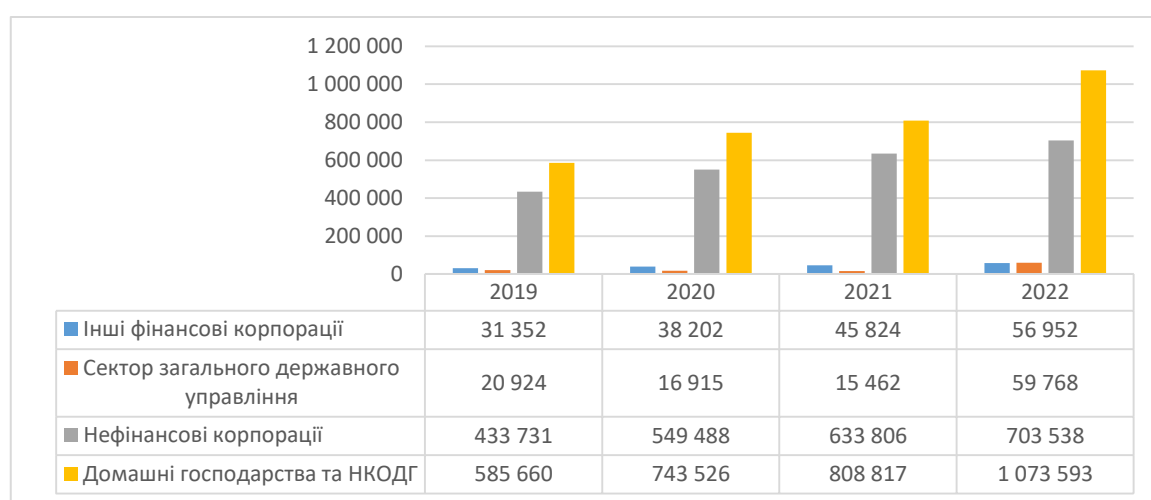

Рисунок 2.2 – Обсяги депозитів резидентів у розрізі секторів економіки України за 2019-2022 рр., млн грн [32]

Упродовж 2019-2022 рр. відбулося збільшення обсягу депозитів по усім секторам економіки України: найбільше збільшення обсягу депозитів відмічається у сектору домашніх господарств та НКОДГ на 487 933 млн. грн або на 83,31%; обсяг депозитів нефінансових корпорацій також значно зріс - на 269 807 млн. грн або на 62,20%; в інших секторах відбулося менше за обсягами зростання, проте швидкими темпами. Так, у секторі загального державного управління обсяги депозитів зросли на 38 844 млн. грн або на 185,64%; обсяг депозитів інших фінансових корпорацій зріс на 25 600 млн. грн або на 81,65%.

Обсяг коштів домогосподарств у банках перевищив 1 трильон гривень. Навіть враховуючи переоцінку гривневого еквіваленту депозитів в іноземній

валюті через зростання курсу відмічається реальне збільшення залишків коштів на рахунках (+ 150 млрд.грн.).

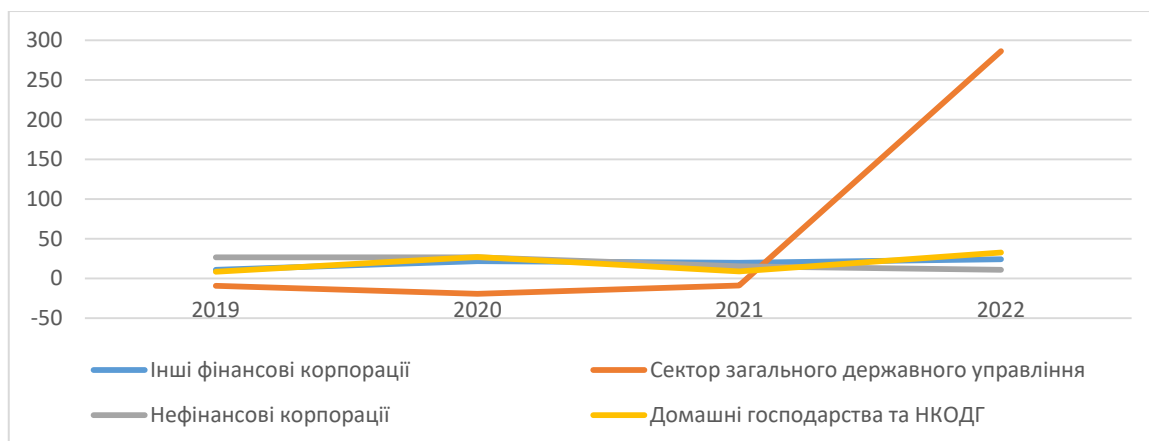

Рисунок 2.3. – Темп приросту депозитів резидентів у розрізі секторів економіки України за 2019-2022 рр., %

Найбільший темп приросту відбувся у секторі "загального державного управління", де, в цілому, за чотири роки обсяг депозитів зріс на 185,64%, на що вплинуло зростання обсягу депозитів у 2022 році на 286,55%. Такий значний приріст забезпечило зберігання на рахунках банків міжнародних допомог, що надійшли у 2022 р. для подолання збройної агресії росії.

В інших секторах економіки країни темп приросту коливався, проте несуттєво.

Структура депозитів резидентів у розрізі секторів економіки України за 2019-2022 рр. представлена на рис. 2.4.

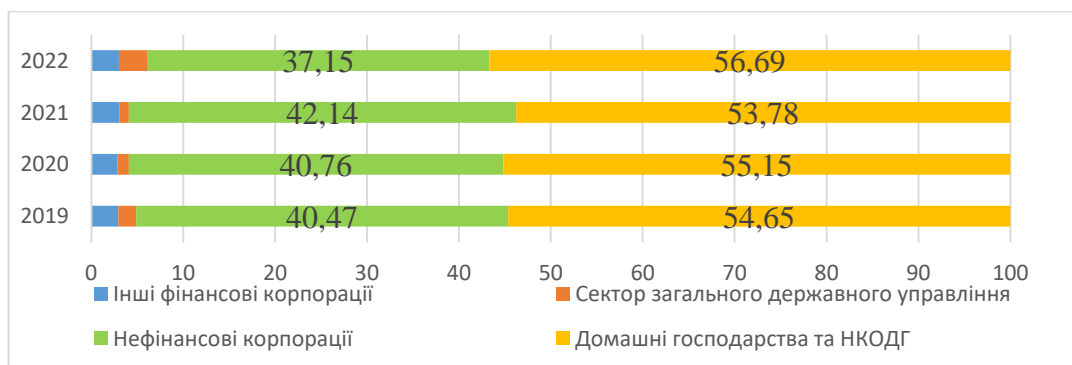

Рисунок 2.4 – Структура депозитів резидентів у розрізі секторів економіки України за 2019-2022 рр., % [32]

Так, у структурі депозитів резидентів у розрізі секторів економіки України за 2019-2022 рр. найбільша частка припадає на депозити домашніх господарств та НКОДГ. Відповідно, саме домашні господарства є основним заощадником у банківській системі України, оскільки найменшою їх частка була у 2021 р. – 53,78%, а в інші роки періоду, що досліджується, частка депозитів перевищує це значення, досягнувши у 2022 р. – 56,69%.

Зі сторони банківської системи депозити домогосподарств є основним джерелом поповнення ресурсної бази, що дозволяє їм підтримувати свій рівень ліквідності на достатньому рівні; зі сторони домашніх господарств – це гарний варіант щодо збереження вартості заощаджень, що є хорошим джерелом накопичення [29].

На другому місці знаходяться депозити нефінансових корпорацій. Динаміка обсягів депозитів нефінансових корпорацій пов'язана із рівнем економічної активності в країні.

Відмітимо, що протягом 2020-2021 рр. відбувається поступове зростання частки депозитів нефінансових корпорацій до 42,14%. Однак, війна в країні у результаті вторгнення росії призводить до знищення, пошкодження або грабування щонайменше 109 великих та середніх підприємств, а в цілому 412 підприємств, руйнування 20% складських приміщень, призупинку роботи сотні виробництв через нестачу оборотного капіталу, логістичних проблем, зниження попиту на товари та послуги [35]. Промислове виробництво країни знизилося на 38% [36]. Все це позначилося й на можливостях нефінансових корпорацій формувати депозити: їх частка протягом 2022 року зменшується на 4,11 п.п. до 37,15%.

Обсяги депозитів резидентів у розрізі видів валют в банках України за 2019-2022 рр. представлені на рис. 2.5.

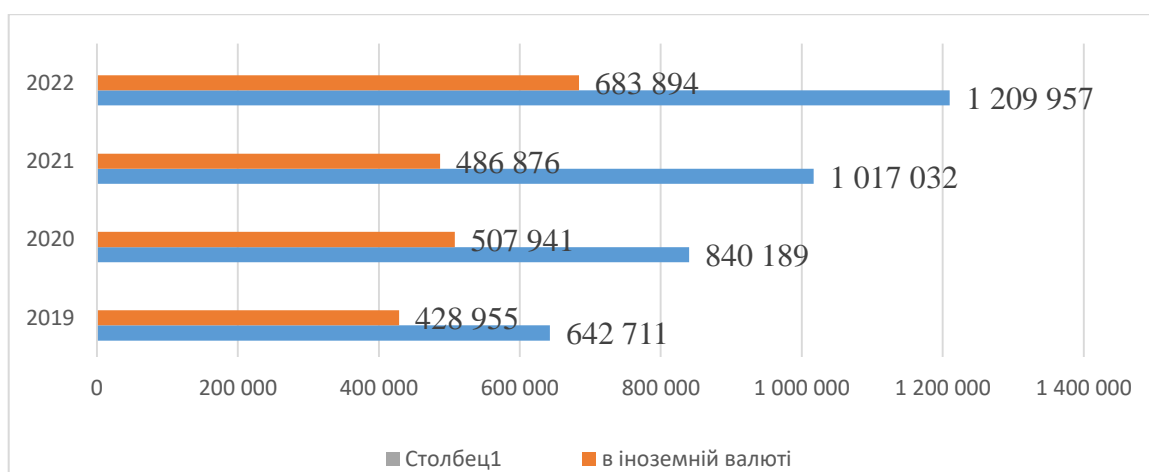

Рисунок 2.5 – Обсяги депозитів резидентів у розрізі видів валют в Україні за 2019-2022 рр., млн грн [32]

Упродовж 2019-2022 рр. відбулося збільшення депозитів резидентів як в національній валюті на 576 246 млн. грн або на 88,26%, так і в іноземній валюті на 254 939 млн. грн або на 59,43%.

Стабільне зростання коштів на депозитах в національній валюті демонструє пріоритети вкладників та зміну їх поведінки, не зважаючи на зниження процентних ставок за депозитами. Цьому сприяли низький та контрольований рівень інфляції, виважена макропруденційна політика, поява на ринку ефективних інструментів хеджування валютних ризиків [6]. Крім того, банки знеохочували нові вкладення в іноземній валюті, установлюючи нульові ставки, щоб мінімізувати дисбаланси обсягів депозитів та кредитів в іноземній валюті. При залученні коштів в іноземній валюті, банки мають враховувати, що обсяги залучених коштів у валюті зіставні з доступними напрямками їх розміщення [6].

Спостерігаємо зміни тенденції приросту коштів в іноземній валюті (рис. 2.6). В довоєнний період 2019-2021 рр. темпи приросту коштів в національній валюті значно перевищували темпи приросту коштів в іноземній валюті. Однак, повномасштабне вторгнення росії на територію країни призвело до збільшення попиту на депозити в іноземній валюті: темп приросту депозитів в іноземній валюті вдвічі перевищив темпи зростання депозитів в національній валюті. Кризи, що відбувалися в попередні роки в економіці країни, призвели до формування у

населення стереотипів про вищу довіру до іноземної валюти як засобу заощадження.

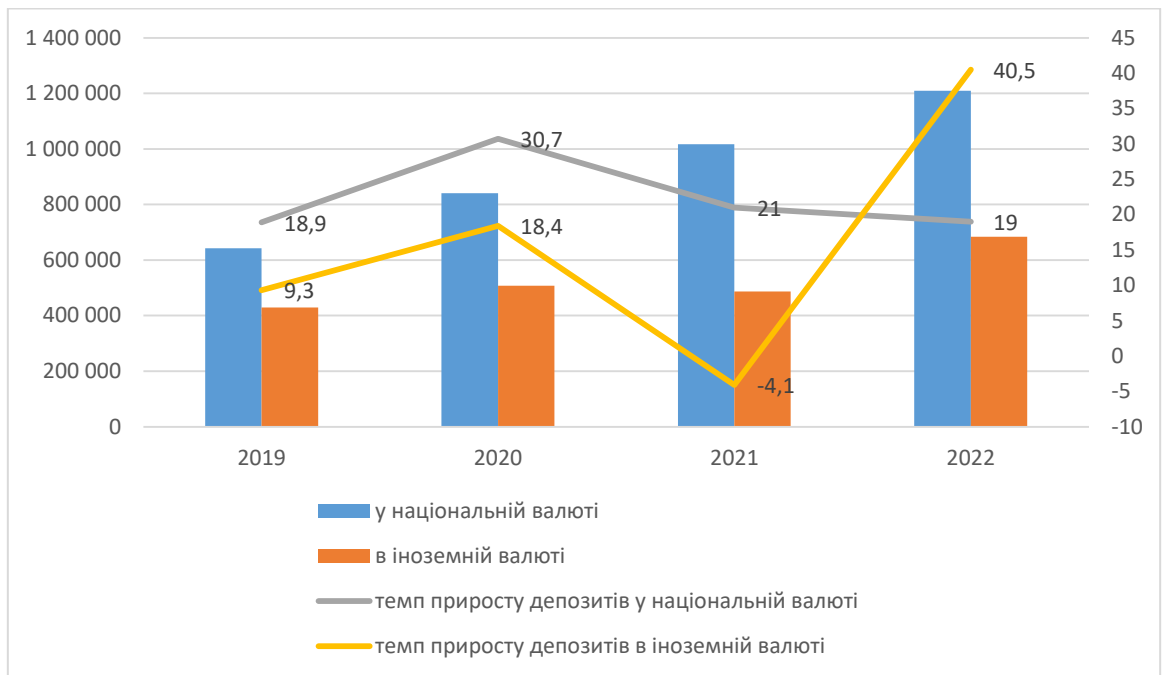

Рисунок 2.6. – Обсяги та темпи приросту депозитів резидентів у розрізі видів валют в Україні за 2019-2022 рр., млн грн

Структура обсягу депозитів резидентів у розрізі видів валют протягом 2019-2022 рр., незважаючи на постійне зростання обсягу депозитів в національній валюті, зазнала змін (рис. 2.7). Так, протягом періоду дослідження найбільша частка належить депозитам у національній валюті. Проте відмітимо, що з 2019 р. по 2021 р. частка депозитів у національній валюті постійно зростала – з 59,97% до 67,63%, відповідно, частка депозитів в іноземній валюті знижувалася з 40,03% до 32,37%. У 2022 році зростання темпів надходження грошових коштів на рахунки у банки в іноземній валюті призвело до зміни тенденції – частка депозитів в іноземній валюті зросла до 36,11%, тобто на 3,74 п.п. у порівнянні з 2021 р. Частка строкових депозитів домогосподарств в іноземній валюті почала скорочуватися ще в період пандемії через практично нульові процентні ставки, що встановлювали банки. Однак, у липні 2022 р., через дозвіл купляти фізичним особам безготівкову валюту для розміщення її на строкових депозитах тенденція змінюється. Структура обсягу

депозитів резидентів у розрізі видів валют в банках України за 2019-2022 рр. представлена на рис. 2.7.

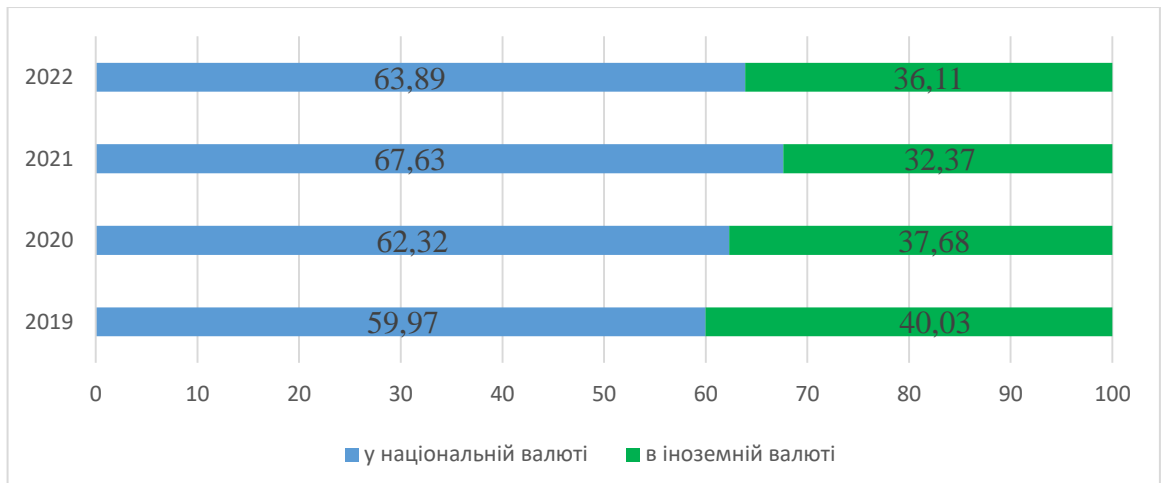

Рисунок 2.7 – Структура депозитів резидентів у розрізі видів валют в банках України за 2019-2022 рр., % [32]

У розрізі строків погашення залучені на рахунки у банки депозити в класифікації НБУ представлені такими: - на вимогу, - до 1 року, - від 1 року до 2 років, - більше 2 років.

Обсяги та темпи приросту депозитів резидентів у розрізі строків погашення в Україні за 2019-2022 рр. представлена на рис. 2.8. та 2.9.

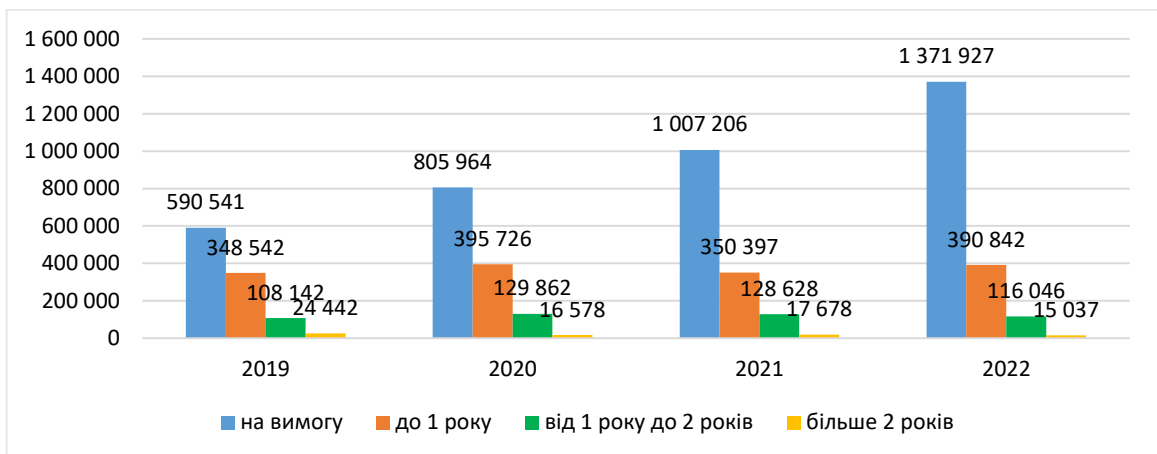

Рисунок 2.8 – Обсяги депозитів резидентів у розрізі строків погашення в банках України за 2019-2022 рр., млн грн

Упродовж 2019-2022 рр. відбулося збільшення депозитів резидентів за такими строками погашення: обсяг депозитів на вимогу зріс на 781 386 млн. грн, або на 132,32%; обсяг депозитів до 1 року зріс на 42 300 млн грн, або на 12,14%; обсяг депозитів від 1 року до 2 років зріс на 7 904 млн грн, або на 7,31%. Обсяг депозитів строком більше 2 років зменшився на 9 405 млн грн, або на -38,48%. Тобто, в цілому, обсяги довгострокових депозитів зменшилися як через вплив COVID-19, так і вторгнення росії, що для банківської системи є негативною тенденцією.

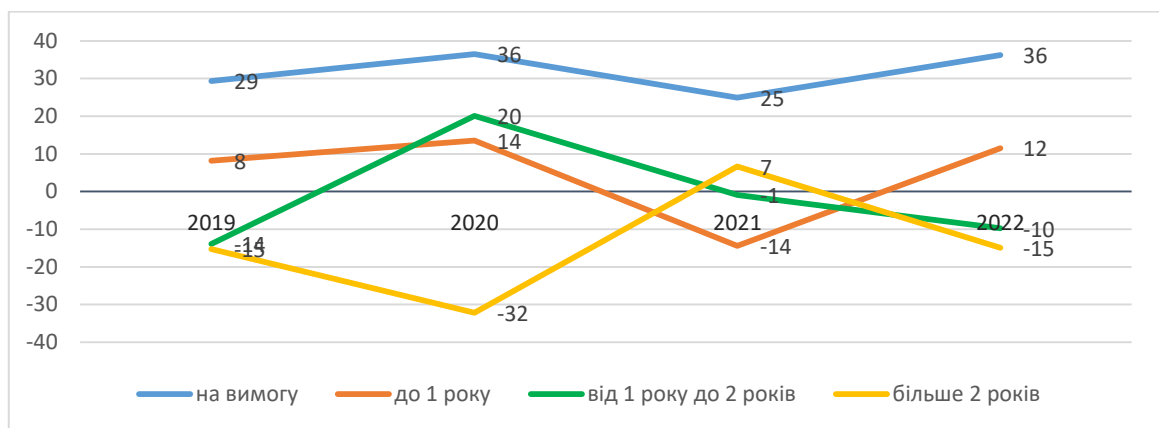

Рисунок 2.9 – Темпи приросту депозитів резидентів у розрізі строків погашення в банках України за 2019-2022 рр., млн грн [32]

За період з 2019 по 2022 рік спостерігалось стабільне зростання обсягів депозитів резидентів України на вимогу, що може свідчити про більшу затребуваність саме короткострокових депозитів серед резидентів України. В обсягах депозитів інших строків погашення відмітимо коливання. Так, в 2020 році обсяги депозитів строком до 1 року та від 1 до 2 років – збільшувалися, а обсяги депозитів строком більше 2 років, навпаки, зменшувалися. У 2021 році прослідковується протилежна тенденція - обсяги депозитів строком до 1 року та від 1 до 2 років – зменшувалися, а обсяги депозитів строком більше 2 років, навпаки, збільшувалися. У 2022 році зростають обсяги короткострокових депозитів на вимогу та до 1 року, тоді як обсяги більш довгострокових – від 1 до 2 років та більше 2 років зменшуються.

Найбільший темп приросту спостерігався в строках погашення "на вимогу" в 2020 та 2022 році, відповідно 36% в обох роках. Це роки пандемії COVID-19 та широкомасштабної війни в Україні. Під час кризових явищ в суспільстві посилюється тривожність через невизначеність майбутнього, неможливість його планування. Відбуваються зміни в споживчій поведінці населення, що проявляються у суттєвому зростанні попиту на найбільш ліквідні активи для вільного та швидкого доступу до власних коштів. В той же час, безпечніше в умовах війни зберігати кошти на рахунках у банку, ніж вдома. Відтак значні темпи приросту депозитів «на вимогу» призвели до зростання їх частки до 72,44% у 2022 р., що на 17,34 п.п. більше ніж у 2019 р. Також, значні та регулярні виплати військовослужбовцям та соціальні виплати забезпечили приплив коштів у банківську систему на депозити «на вимогу».

Структура обсягу депозитів резидентів у розрізі строків погашення в банках України за 2019-2022 рр. представлена на рис. 2.10.

В цілому, у структурі обсягів депозитів резидентів у розрізі погашення в Україні за 2019-2022 рр. найбільша частка припадає на депозити на вимогу (55,10% у 2019 р., 59,98% у 2020 р., 66,97% у 2021 р. та 72,44% у 2022 р.).

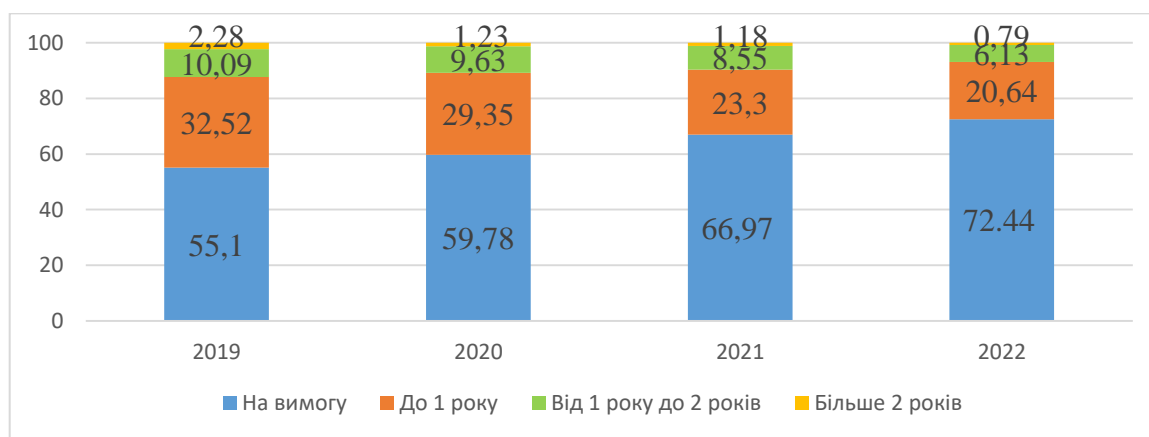

Рисунок 2.10 – Структура депозитів резидентів у розрізі строків погашення в банках України за 2019-2022 рр., % [32]

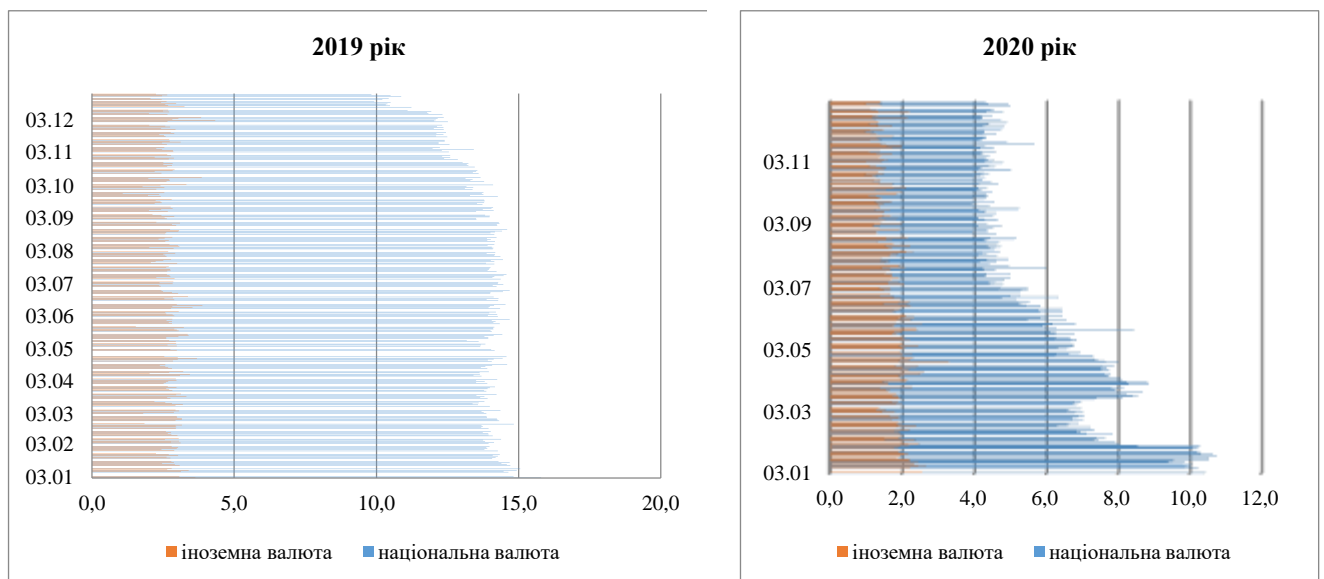
Також, частки депозитів з іншими, більш довгими строками погашення поступово зменшуються, що може бути пов'язано зі зменшенням довгострокових інвестицій, загальної нестабільності економічної ситуації, воєнних дій в країні.

Загалом можна сказати, що обсяги депозитів резидентів є важливим показником фінансової стабільності країни та її економічного розвитку.

У 2020 році відмічалось суттєве зниження ставок за депозитами як у національній валюті, так і в іноземній. Стрімке падіння ставок пов'язане, перш за все, зі зниженням облікової ставки НБУ з 11% на початку року до 6% на 01.11.2020 р. Однак, більш привабливі процентні ставки за депозитами у національній валюті у порівнянні з депозитами в іноземній валюті вплинули на притік коштів на депозити у національній валюті. Така ситуація характеризується певною стабілізацією банківського ринку, стабільним поповненням ресурсної бази банків залученими коштами. З 03.06.2022 р. НБУ підвищує облікову ставку до 25%.

У 2023 р. Правління Національного банку України ухвалило рішення зберегти облікову ставку на рівні 25% річних, а також продовжити підвищення нормативів формування банками обов'язкових резервів. Це сприятиме подальшому зростанню привабливості гривневих активів, підтриманню курсової стабільності та поступовому зниженню інфляції.

Вартість строкових депозитів за даними статистичної звітності банків України (у процентах річних) представлена у Додатку В та на рис. 2.11.

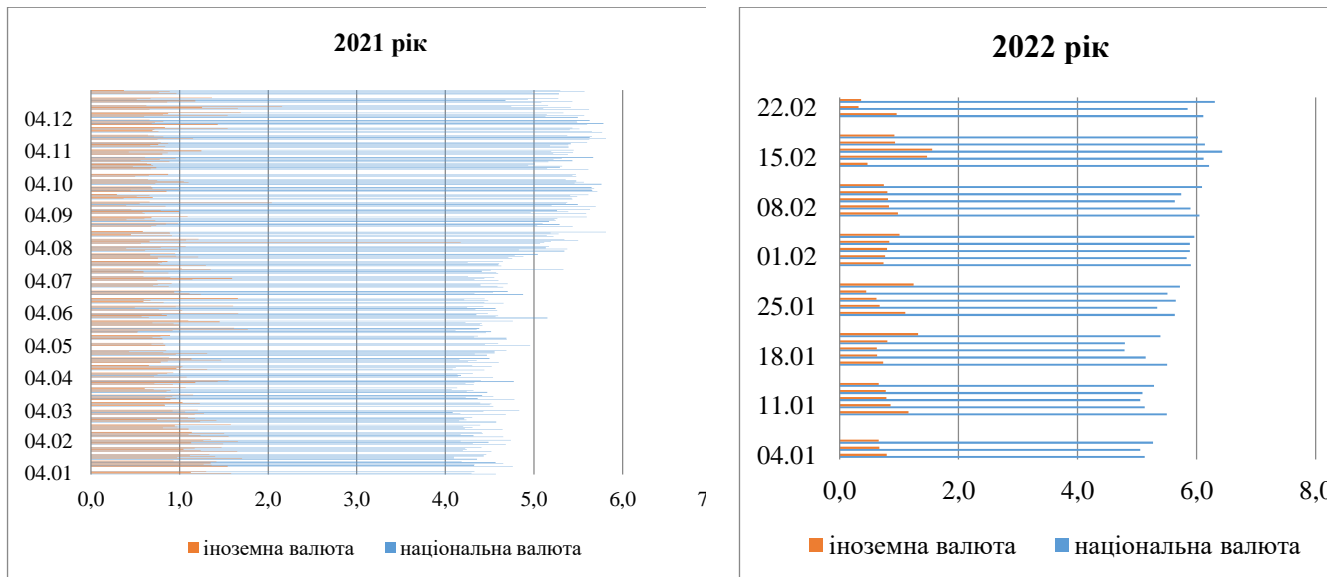

Рисунок 2.11. – Динаміка вартості строкових депозитів за даними статистичної звітності банків України (у процентах річних), % [32]

Останні зрушення в доларовій політиці НБУ та загальна тенденція рівня економіки суттєво знизилася довіру до депозитних вкладів населення, що спричинило значний розрив між кредитними та депозитними ставками. Ціна на банківські депозити формується під впливом одночасно низки чинників. Під час розроблення продуктової лінійки вкладів та визначення їхньої дохідності банківські фахівці мають урахувувати не лише середню ставку, що склалася на ринку, власну потребу у ресурсах, а й ставку рефінансування НБУ.

Таким чином, виходячи з результатів проведеного дослідження, вважаємо, що у діяльності банків на вітчизняному депозитному ринку важливо активізувати зусилля задля збільшення обсягу строкових депозитів, які серед інших можливостей акумулювання коштів відрізняються відносною стійкістю та стабільністю.

2.2 Особливості депозитних програм у діяльності вітчизняних банків

Для збереження тимчасового вільних коштів від інфляції та отримання додаткового пасивного доходу населення найчастіше використовує такий інструмент інвестування, як банківські депозити. Його популярність пов'язана з відносною доступністю депозитів, меншою ризикованістю порівняно з іншими інструментами. Мобілізація тимчасово вільних фінансових ресурсів суб'єктів господарювання і населення з подальшою трансформацією їх у кредитно-інвестиційний процес є одним з основних завдань банківської системи. Передумовою для його виконання стає формування надійної та стабільної ресурсної бази банків шляхом реалізації ефективної депозитної політики.

Першочерговим завданням комерційних банків є залучення ресурсів, необхідних для їх прибуткового функціонування. Банківські установи саме завдяки залученим ресурсам можуть здійснювати свої активні операції та послуги, за які отримують дохід та мають можливість стабільно та конкурентоспроможно розвиватись.

У Додатку Д представлені зміни у депозитних програмах вітчизняних банків. Аналізуючи показники основних банків у питанні заохочування вкладів від клієнтів, відмічаємо певні тенденції (табл. 2.1).

Необхідно відзначити, що частки розподілу загально ринкових та групи ТОП-10 відрізняються не суттєво та, відповідно, інформують про наступне – найбільша кількість вкладників сконцентрована в першій групі, але вона найменш впливова, тому що концентрує менше відсотка заощаджень. Основні ж вкладники, які формують ринок депозитів, зосереджені в групах 2 та 5 за показниками приблизно 30% та 40% відповідно.

Таблиця 2.1 – Середній розподіл депозитних вкладів фізичних осіб та вкладників по всіх банках та ТОП-10 банків (депозити) – % від всіх вкладів та всіх вкладників банку за період [32]

Банк	До 10 грн (к-ть вкладників)	До 10 грн (сума вкладів в тис. грн)	Від 10 до 200000 грн (к-ть вкладників)	Від 10 до 200000 грн (сума вкладів в тис. грн)	Від 200000 до 400000 грн (к-ть вкладників)	Від 200000 до 400000 грн (сума вкладів в тис. грн)	Від 400000 до 600000 грн (к-ть вкладників)	Від 400000 до 600000 грн (сума вкладів в тис. грн)	Понад 600000 грн (к-ть вкладників)	Понад 600000 грн (сума вкладів в тис. грн)
Середній розподіл по всіх банках України за 2019-2022 рр.	38,88%	0,004%	59,13%	30,13%	1,09%	15,08%	0,62%	14,97%	0,28%	39,82%
Середній розподіл по всіх банках України за 2-4 кв. 2022 року	48,64%	0,003%	49,07%	26,38%	1,17%	13,05%	0,71%	13,57%	0,41%	47,09%
АТ КБ «ПриватБанк»	20,95%	0,004%	77,22%	40,99%	1,03%	16,11%	0,58м	16,66%	0,22%	26,23%
АТ «ОЩАДБАНК»	46,89%	0,002%	52,18%	41,52%	0,56%	12,87%	0,16%	6,41%	0,21%	39,20%
АТ «АЛЬФА БАНК»	67,22%	0,001%	30,12%	15,39%	1,39%	13,61%	0,88%	15,02%	0,39%	55,98%
АТ «Райффайзен Банк»	24,53%	0,003%	73,30%	30,56%	1,12%	12,02%	0,65%	12,94%	0,41%	44,47%
АТ «УКРГАЗБАНК»	71,35%	0,004%	26,45%	19,04%	1,24%	16,10%	0,70%	15,40%	0,28%	49,47%
АТ «УКРСИББАНК»	37,28%	0,006%	60,60%	24,11%	0,95%	11,42%	0,66%	15,00%	0,52%	49,47%
АТ «ПУМБ»	63,25%	0,002%	34,77%	22,76%	1,07%	15,04%	0,61%	14,67%	0,29%	47,53%
АТ «Укрексімбанк»	42,66%	0,002%	51,18%	10,47%	3,11%	11,50%	1,93%	12,84%	1,19%	65,19%
АТ «ОТП БАНК»	62,08%	0,002%	35,98%	14,40%	0,83%	8,48%	0,59%	11,17%	0,52%	66,91%
АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК»	50,17%	0,007%	48,99%	44,52%	0,43%	13,34%	0,37%	15,64%	0,15%	26,49%

Найбільша частина депозитних вкладів зосереджена в 5 групі, і це доволі ризикована ситуація для системи в цілому, так як частка вкладників менше за 0,5%. Такі банки як АТ КБ «ПриватБанк», АТ «Ощадбанк», АТ «Райффайзен Банк», АТ «УкрСиббанк» формують свій депозитний портфель на вкладниках 2-ї групи, бо їх кількість в цій групі у них більша за 50% всіх вкладників, а такі банки як АТ «Альфа банк», АТ «Укргазбанк», АТ «ПУМБ», АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК», АТ «ОТП БАНК» – на 1 групі, тут у них кількість клієнтів перевищує 60% від усіх клієнтів банку, які тримають в ньому депозити. Можемо відзначити, що такі банки як АТ «Укрексімбанк» та АТ «ОТП БАНК» – отримують основну долю грошей завдяки клієнтам 5 групи.

Аналізуючи медіаполе банків, за допомогою даних, що були отримані в компанії НОКс фішес дані медіааудиту банківського ринку за 4 роки, було відмічено, що банки практично нічого не писали про свої показники надійності, ліквідності, стресостійкості та дуже мало інформували про стан і умови депозитних програм, роблячи ставку в своїх медіа-моделях на інформатизацію та цифровізацію послуг та обслуговування. Загальний обсяг таких матеріалів досягав не більше 3%-8% від загальної кількості матеріалів банків. Найбільш активними в цьому напрямку були такі банки як АТ КБ «ПриватБанк», АТ «Ощадбанк», АТ «Укргазбанк», а в 2022 до них приєднався АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК».

У депозитному портфелі юридичних осіб вклади в національній валюті випереджають обсяг вкладів в іноземній валюті, що пов'язано з відсутністю валютних доходів у більшості юридичних осіб – вкладників і високою часткою поточних депозитів. Депозитний ринок переживає повільне відродження після банківської паніки, викликаної військово-політичною невизначеністю, дефолтами банків та девальвацією національної валюти. Зараз багато банків пропонують високі ставки закладами. Дуже часто це свідчить про нестачу фінансових ресурсів в банку, однак це не завжди є причиною. Банк може залучати депозити за високою ціною, якщо потім ці кошти використовуються за дорогого кредитування.

Таблиця 2.2 – Динаміка змінення депозитних вкладів фізичних осіб та вкладників у ТОП 10 банків (по обсягу отриманих депозити) в розрізі клієнтських груп (методика НБУ) у 2022 році [32]

	До 10 грн (к-ть вкладників)	Від 10 до 200000 грн (к-ть вкладників)	Від 10 до 200000 грн (сума вкладів в тис. грн)	Від 200000 до 400000 грн (к-ть вкладників)	Від 200000 до 400000 грн (сума вкладів в тис. грн)	Від 400000 до 600000 грн (к-ть вкладників)	Від 400000 до 600000 грн (сума вкладів в тис. грн)	Понад 600000 грн (к-ть вкладників)	Понад 600000 грн (сума вкладів в тис. грн)
Загальний тренд 2022 року	ротація	зростання	зростання	падіння / зростання	падіння / зростання	падіння / зростання	падіння / зростання	зростання	зростання
АТ КБ «ПриватБанк»	незмінно	зростання	зростання	падіння / зростання	рост	падіння / зростання	падіння / зростання	зростання	зростання
АТ «ОЩАДБАНК»	незмінно	зростання	падіння / зростання	падіння / зростання	падіння / зростання	падіння / зростання	падіння / зростання	зростання	зростання
АТ «Райффайзен Банк»	зростання	зростання	зростання	падіння / зростання	зростання	падіння / зростання	падіння / спад	зростання	зростання
АТ «АЛЬФА БАНК»	зростання	зростання / спад	падіння / зростання	падіння / зростання	зростання / спад	падіння / зростання	падіння / спад	падіння / спад	падіння / спад
АТ «УКРСИББАНК»	зростання	падіння / стабілізація	зростання	падіння / зростання	зростання	падіння / зростання	падіння / зростання	зростання	зростання
АТ «ПУМБ»	падіння	зростання	зростання / стабілізація	падіння / зростання	зростання	падіння / зростання	падіння / зростання	зростання	зростання
АТ «Укрексімбанк»	зростання	падіння	зростання	падіння / зростання	зростання	падіння / зростання	падіння / зростання	зростання	зростання
АТ «УКРГАЗБАНК»	зростання	зростання	зростання	падіння / зростання	падіння / зростання	падіння / зростання	падіння / зростання	зростання	зростання
АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК»	зростання	зростання	зростання	падіння / зростання	зростання	падіння / зростання	падіння / зростання	зростання	зростання
АТ «ОТП БАНК»	падіння	зростання	зростання	падіння / зростання	зростання	падіння / зростання	падіння / зростання	зростання	зростання

Відмітимо, перехід клієнтів банку АТ «Альфа-банк» в інші установи в 2022 році, а також не зовсім зрозумілим комунікаціями АТ «ОТП БАНК», АТ «Укргазбанк», АТ «Укрексімбанк» протягом останніх двох років, що невдовзі привели до негативної динаміки в групах 1, 2, 3. Можна сперечатися, але інформаційна політика АТ «Райффайзен Банк» була в цьому напрямку дуже туманна, а в деякі періоди взагалі відсутня, і була сконцентрована на різного роду кадрових ротаціях та проектах банку, що стало причиною зменшення клієнтів та вкладів по 4й групі клієнтів банку, у порівнянні з іншими банками групи ТОП 10 (табл. 2.2).

У табл. 2.3 наведено інформацію про 5 найкращих банків за 2022 рік у дослідженні «Банки з найкращими умовами для розміщення депозитів». Кожен банк має свої особливості і переваги. Так, ПриватБанк пропонує різні програми депозитів, включаючи "Скарбничку", "Приват-вклад" та "Стандарт", а також має ефективну ставку до 14% у програмі заощаджень "Слава героям" та зручне керування вкладом через мобільний додаток "Приват24".

ПУМБ, зі свого боку, пропонує депозити зі ставками до 15% річних та є банком-агентом ФГВФО, що виплачує кошти українцям-вкладникам банків-банкрутів.

Sense (Альфа Банк Україна) пропонує конкурентні ставки у гривні і середні в іноземній валюті та різноманітні програми депозитів, а також перейменувався на "Sense Bank".

Таскомбанк має високі ставки за депозитами, включаючи до 16% річних, і акцію "Свято депозитних відсотків".

Банк "Південний" пропонує програми депозитів, такі як "Прибутковий плюс" і "Мобільний депозит", з ефективними ставками до 15% і 5,1% відповідно, а також запровадив нову депозитну програму - вклад "Заставний плюс".

Таблиця 2.3 «Банки з найкращими умовами для розміщення депозитів у 2022 році» [37]

<p>1. ПриватБанк:</p> <ul style="list-style-type: none"> Програми депозитів: "Скарбничка", "Приват-вклад", "Стандарт" та інші. Ефективна ставка до 14% у програмі заощаджень "Слава героям". Можливість купівлі безготівкової валюти за умови розміщення на депозиті. Зручне керування вкладом через мобільний додаток "Приват24".
<p>2. ПУМБ:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ставки за депозитами у гривні: до 15% річних для "Дохідного", до 13,5% річних для "Накопичувального", до 6% річних для "Вільного" депозиту. Банк-агент ФГВФО, який виплачує кошти українцям-вкладникам банків-банкрутів. Високий рейтинг надійності банківських вкладів.
<p>3. Sense (Альфа Банк Україна):</p> <ul style="list-style-type: none"> Конкурентні ставки у гривні і середні в інвалюті. Різноманітні програми депозитів, такі як "Прибутковий", "Дохідний сейф", "Ощадний", "Мобільний". Зміна назви з "Альфа-Банк Україна" на "Sense Bank".
<p>4. Таскомбанк:</p> <ul style="list-style-type: none"> Високі ставки за депозитами, зокрема до 16% річних для депозиту "Стабільний". Програма "Ощадний рахунок" з можливістю поповнення і вільним зняттям коштів. Акція "Свято депозитних відсотків" зі збільшенням відсоткової ставки до 17% річних або отриманням акційної ставки 20,23% річних.
<p>5. Південний:</p> <ul style="list-style-type: none"> Програми депозитів: "Прибутковий плюс" і "Мобільний депозит". Ефективні ставки депозитів на суму 100 тис. грн становлять 15% і 5,1% відповідно. З 22 лютого 2023 року у банку «Південний» діє нова депозитна програма — вклад «Заставний плюс».

Отже, зважаючи на отримані результати дослідження, можемо констатувати, що за чотири роки роботи НБУ та банків було зроблено багато для підвищення довіри вкладників в банківську систему як на державному рівні, так і на рівні бізнес відношень. Результатом такої політики стала демонстрація продовження вкладів в банки – не тільки державні, а й комерційні, після початку військових дій. Медійними інструментами для заохочення клієнтських заощаджень та інших активів користувалися деякі банки, отримуючи при цьому реальні показники збільшення коштів та клієнтів, але треба звернути увагу, що в ситуації, яка склалася

на ринку кредитування в 2022 році та загалом за цей період, можемо відмітити – це не справило великого негативного ефекту на інституцію в цілому. Основні поведінкові ефекти, які спостерігались на депозитному ринку України – це довіра до банківської системи, відтік депозитів та вкладів від банків, замішаних в питаннях російських грошей та продовження інвестування в депозитні програми розраховані на владників 5-ї групи. Подальше підвищення інформування населення та інвесторів про різного роду прозорі дії банків, в розрізі свого бізнесу, зможуть допомогти системі отримувати швидкі гроші та види грошей в умовах неминучої економічної скрути 2023-2024 року, як наслідку воєнних дій в Україні.

2.3 Удосконалення напрямів розвитку депозитних операцій банків в Україні

Ресурсна база українських банків в більшій своїй частці складається з залучених коштів, а саме – з депозитів населення та суб'єктів господарювання. Депозитні ресурси в банках у середньому складають близько 70–80% сумарних пасивів. Мета здійснення депозитних операцій полягає в залученні коштів на рахунки банків для здійснення активних операцій з ціллю отримання прибутку та для забезпечення ліквідності банківської установи.

Банкірам сьогодні дуже складно будувати стратегії розвитку на 2023 рік під час війни, у кризовій економіці та з бізнесом, який сильно страждає від вимкнень електрики. На наш погляд, зростання обсягів залучення коштів юридичних осіб буде залежати від впровадження банками таких програм, які б зацікавили корпоративних клієнтів вкладати кошти в строкові депозити, ніж в інші інвестиційні проекти.

Переважаючою складовою залучених банківських ресурсів є депозити, тому для кожного комерційного банку є необхідною розробка заходів щодо регулювання та оптимізації його відносин з клієнтами з приводу залучення грошових коштів на

депозитні рахунки. Раціональне управління процесом залучення цих зобов'язань вимагає формування та реалізації депозитної політики. Головною метою депозитної політики є залучення якомога більшого обсягу грошових коштів за найбільш низькою ціною, що створює необхідні передумови для досягнення основної мети діяльності кожного комерційного банку – отримання максимального прибутку.

Виходячи зі стратегії та цілей власного розвитку, кожен комерційний банк розробляє власну депозитну політику. При цьому важливим є забезпечення достатньої кількості депозитних ресурсів для здійснення активних операцій, насамперед кредитних, розширення спектру послуг із залучення ресурсів та покращання роботи з клієнтами з високою якістю обслуговування.

Кожен комерційний банк розробляє депозитну політику, враховуючи стратегію та напрями власної діяльності, а також мету й джерела залучення грошових коштів та очікуваний результат від поповнення депозитних ресурсів. У процес розробки механізму депозитної політики задіяні різні структурні підрозділи, зокрема відділи менеджменту, маркетингу, обліково-операційний та депозитний відділи. Депозитна політика якісно розроблена передбачає встановлення детально обміркованих параметрів депозитних продуктів, які мають максимально задовільнити різні цільові потреби клієнтів шляхом розробки й впровадження модифікацій окремих депозитів.

Методи вдосконалення депозитної політики комерційного банку можна детально побачити на рисунку (2.15)

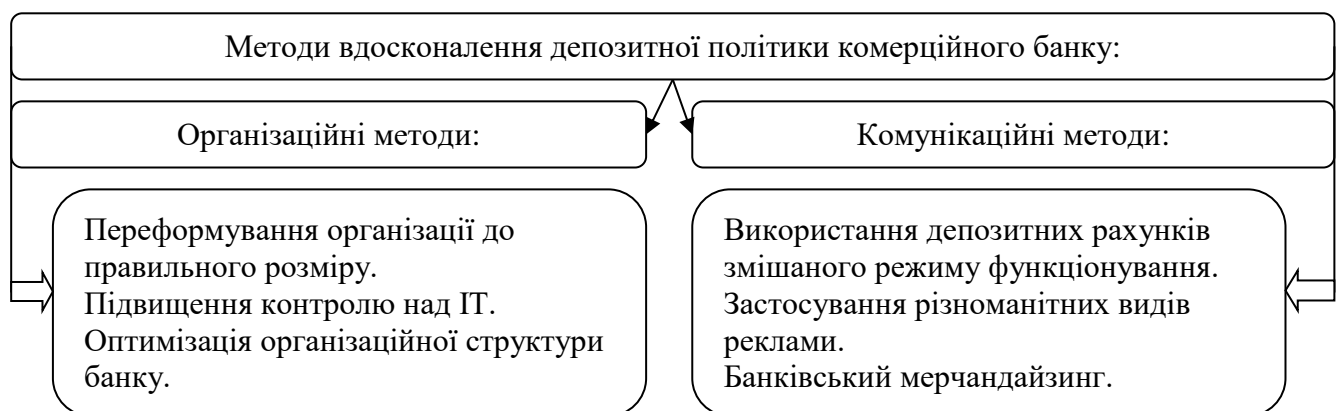

Рисунок 2.15 – Методи вдосконалення депозитної політики комерційного банку

Важливим аспектом удосконалення депозитної діяльності можна вважати розширення спектра банківських послуг, які б надавалися в комплексі із депозитним обслуговуванням. Основним документом, який регламентує процес залучення банками депозитних ресурсів, є меморандум про депозитну політику, що містить стратегічний план банку, аналіз, структуру, стан і динаміку ресурсної бази.

Щоб досягти високої ефективності депозитної політики слід приділяти значну увагу банківському менеджменту. Запорукою успішної реалізації депозитної політики є її комплексна узгодженість із загальним менеджментом банку. Кожен комерційний банк включає в механізм банківського менеджменту розробку і реалізацію своєї депозитної політики, що виступає складовою банківського менеджменту та включає комплекс заходів із формування депозитного портфеля банку.

Головна ціль впровадження системи депозитного менеджменту – організація депозитної діяльності, спрямованої на оптимізацію ресурсної бази банку та підвищення ефективності функціонування з врахуванням стратегічних цілей і завдань.

В сучасних умовах при розробці депозитної політики комерційні банки повинні враховувати параметри конкуренції на ринку депозитних послуг, зокрема сильні сторони банків-лідерів, а також банків-конкурентів. Інструментом, який дозволить показникам діяльності банку на ринку депозитних послуг бути краще конкурентів, є бенчмаркінг. У загальному розумінні бенчмаркінг – це перманентний, безперервний процес порівняння товарів (робіт, послуг), виробничих процесів, методів та інших параметрів досліджуваних фінансових та нефінансових структур з аналогічними об'єктами інших структур [14]. Головна мета бенчмаркінгу полягає у виявленні негативних відхилень у значеннях порівнюваних показників, встановленні причин таких відхилень та розробці відповідних пропозицій щодо їх усунення. Бенчмаркінг депозитної політики – це не тільки співставлення депозитних показників із показниками інших банків, а й

вивчення та застосування успішного досвіду розробки та впровадження банків – конкурентів.

Отже, використання бенчмаркінгу в системі управління депозитною базою банку дозволить визначити переваги і недоліки здійснення депозитної діяльності порівняно з конкуруючими банками, провести ретельний аналіз параметрів депозитної політики банку, вчасно реагувати на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища. Зважаючи на євроінтеграційний вектор розвитку вітчизняної банківської системи та посилення кризового стану в економіці, сучасна депозитна політика банків потребує суттєвої модифікації з метою відновлення довіри клієнтів та запобігання посилення фінансової кризи. Основними напрямками модернізації повинні стати:

1. Відновлення довіри вкладників до банків: формування бездоганної ділової репутації банку; забезпечення фінансової стійкості та надійності банку; підвищення комунікабельності та кваліфікованості персоналу; постійний моніторинг інтересів і запитів вкладників; підвищення рівня сервісу обслуговування клієнтів.

2. Модернізація депозитної політики: постійний аналіз ринку депозитних ресурсів та адаптації до умов його функціонування; формування банками адекватної процентної політики; розширення спектру депозитних послуг шляхом широкого використання інноваційних інструментів залучення вкладів; врахування інтересів певного сегмента споживачів, на який орієнтується банківська установа.

3. Підвищення зацікавленості у розміщенні коштів на вкладних рахунках: комплексне обслуговування клієнтів шляхом надання додаткових послуг за вкладами; запровадження сучасних форм ведення депозитних рахунків, зокрема в онлайн-режимі; розроблення програм лояльності; переорієнтація депозитної політики на нові джерела ресурсів.

4. Активізація застосування банками неціновим методів залучення ресурсів: використання інноваційних маркетингових методів розповсюдження реклами; модернізація обслуговування; корпоративна соціальна відповідальність; підвищення кадрового забезпечення.

5. Удосконалення системи захисту банківських вкладів.

Отже, депозитна політика є невід'ємною складовою механізму банківського менеджменту та ефективність її реалізації забезпечується дотриманням таких принципів: зв'язок депозитних та кредитних операцій; диверсифікація банківських ресурсів із метою мінімізації ризику; сегментування депозитного портфелю за клієнтами, послугами та ринками; диференційований підхід до різних груп клієнтів; конкурентоспроможність банківських депозитних продуктів; забезпечення стійкості депозитної бази та конкурентні переваги на фінансовому ринку.

ВИСНОВКИ

Отже, за результатами проведеного дослідження варто зробити відповідні висновки:

Визначено сутність депозитних операцій банків. Депозитні операції стосуються отримання коштів від населення, наприклад, шляхом депозитів на рахунках або випуску облігацій. Кошти, розміщені у фірмі, яка проводить депозитні операції, не покриваються гарантією вкладу. Метою управління банківськими вкладками є забезпечення грошових коштів на поточних та строкових депозитних рахунках у банках у достатній кількості для здійснення активних операцій на вигідних для банку умовах, в обсязі та порядку, визначених законодавством.

Досліджено класифікацію та охарактеризовано види депозитних операцій банків. У науковій літературі класифікація депозитів здійснюється за різноманітними ознаками, серед яких слід назвати вид і статус вкладників; валюту депозиту (вкладу); термін залучення; вид депозитних ставок проценту; особливості нарахування і сплати процентів по депозиту (вкладу).

Охарактеризовано методи та показники аналізу депозитних операцій банків. Депозитний грошовий потік формує депозитні операції банку, що забезпечує його функціонування. При цьому слід звернути увагу на те, що невід'ємними елементами управління депозитними операціями (в тому числі відповідними виникаючими ризиками) банку є планування і контроль. Вони являють собою взаємопов'язану систему управління на всіх рівнях: від стратегічного до тактичного і операційного.

Проведено аналіз основних показників розвитку депозитних операцій банків в Україні. Обсяг залишків депозитних коштів резидентів України за 2019-2022 рр. збільшився на 822 185 млн. грн або на 76,72%. Прослідковується постійна тенденція стабільного щорічного зростання обсягу залучених депозитних ресурсів.

Тенденцію зростання коштів на депозитних рахунках банків не зупинила ні криза, спричинена пандемією COVID-19, ні воєнні події на території країни.

Упродовж 2019-2022 рр. відбулося збільшення обсягу депозитів по усім секторам економіки України: найбільше збільшення обсягу депозитів відмічається у сектору домашніх господарств та НКОДГ на 487 933 млн. грн або на 83,31%; обсяг депозитів нефінансових корпорацій також значно зріс - на 269 807 млн. грн або на 62,20%; в інших секторах відбулося менше за обсягами зростання, проте швидкими темпами. Так, у секторі загального державного управління обсяги депозитів зросли на 38 844 млн. грн або на 185,64%; обсяг депозитів інших фінансових корпорацій зріс на 25 600 млн. грн або на 81,65%.

У структурі депозитів резидентів у розрізі секторів економіки України за 2019-2022 рр. найбільша частка припадає на депозити домашніх господарств та НКОДГ. Відповідно, саме домашні господарства є основним заощадником у банківській системі України, оскільки найменшою їх частка була у 2021 р. – 53,78%, а в інші роки періоду, що досліджується, частка депозитів перевищує це значення, досягнувши у 2022 р. – 56,69%.

Упродовж 2019-2022 рр. відбулося збільшення депозитів резидентів як в національній валюті на 576 246 млн. грн або на 88,26%, так і в іноземній валюті на 254 939 млн. грн або на 59,43%.

З 2019 р. по 2021 р. частка депозитів у національній валюті постійно зростала – з 59,97% до 67,63%, відповідно, частка депозитів в іноземній валюті знижувалася з 40,03% до 32,37%. У 2022 році зростання темпів надходження грошових коштів на рахунки у банки в іноземній валюті призвело до зміни тенденції – частка депозитів в іноземній валюті зросла до 36,11%, тобто на 3,74 п.п. у порівнянні з 2021 р. Частка строкових депозитів домогосподарств в іноземній валюті почала скорочуватися ще в період пандемії через практично нульові процентні ставки, що встановлювали банки. Однак, у липні 2022 р., через дозвіл купляти фізичним особам безготівкову валюту для розміщення її на строкових депозитах тенденція змінюється.

Упродовж 2019-2022 рр. відбулося збільшення депозитів резидентів за такими строками погашення: обсяг депозитів на вимогу зріс на 781 386 млн. грн, або на 132,32%; обсяг депозитів до 1 року зріс на 42 300 млн грн, або на 12,14%; обсяг депозитів від 1 року до 2 років зріс на 7 904 млн грн, або на 7,31%. Обсяг депозитів строком більше 2 років зменшився на 9 405 млн грн, або на -38,48%.

Найбільший темп приросту спостерігався в строках погашення "на вимогу" в 2020 та 2022 році, відповідно 36% в обох роках. Це роки пандемії COVID-19 та широкомасштабної війни в Україні. Під час кризових явищ в суспільстві посилюється тривожність через невизначеність майбутнього, неможливість його планування.

В цілому, у структурі обсягів депозитів резидентів у розрізі погашення в Україні за 2019-2022 рр. найбільша частка припадає на депозити на вимогу (55,10% у 2019 р., 59,98% у 2020 р., 66,97% у 2021 р. та 72,44% у 2022 р.).

Визначено особливості депозитних програм у діяльності вітчизняних банків. Варто відзначити, що у депозитному портфелі юридичних осіб гривневі вклади випереджають обсяг валютних, що пов'язано з відсутністю валютних доходів у більшості юридичних осіб – вкладників і високою часткою поточних депозитів. Депозитний ринок переживає повільне відродження після банківської паніки, викликаной військово-політичною невизначеністю, дефолтами банків та девальвацією національної валюти

Обґрунтовано напрями удосконалення напрямів розвитку депозитних операцій банків в Україні. Щоб досягти високої ефективності депозитної політики слід приділяти значну увагу банківському менеджменту. Запорукою успішної реалізації депозитної політики є її комплексна узгодженість із загальним менеджментом банку. Зважаючи на євроінтеграційний вектор розвитку вітчизняної банківської системи та посилення кризового стану в економіці, сучасна депозитна політика банків потребує суттєвої модифікації з метою відновлення довіри клієнтів та запобіганню посилення фінансової кризи.

Основними напрямками покращення роботи на депозитному ринку повинні стати:

- Відновлення довіри вкладників до банків;
- Модернізація депозитної політики;
- Підвищення зацікавленості у розміщенні коштів на вкладних рахунках: комплексне обслуговування клієнтів шляхом надання додаткових послуг закладами; запровадження сучасних форм ведення депозитних рахунків, зокрема в онлайн-режимі; розроблення програм лояльності; переорієнтація депозитної політики на нові джерела ресурсів.
- Активізація застосування банками неціновим методів залучення ресурсів: використання інноваційних маркетингових методів розповсюдження реклами; модернізація обслуговування; корпоративна соціальна відповідальність; підвищення кадрового забезпечення.
- Удосконалення системи захисту банківських вкладів.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Князь С., Горун М. Депозит як основне джерело банківських ресурсів. *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. 2013. №1 (16). С. 164-168
2. Про Національний банк України: Закон України (остання редакція: N 2922-III (2922-14) від 10.01.2003) (зі змінами та доповненнями). URL: www.rada.gov.ua (Дата звернення: 03.02.2023)
3. Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07.12.2001 р. №2121-14 (зі змінами та доповненнями остання редакція від 28.04.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (Дата звернення: 30.05.2023)
4. Про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій : Постанова Правління Національного банку України від 03.12.2003 № 516. Дата оновлення: 14.06.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03#Text> (Дата звернення: 03.02.2023)
5. Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18: постанова Правління Національного Банку України від 21 липня 2022 р. № 154. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_21072022_154 (Дата звернення: 03.02.2023)
6. Звіт про фінансову стабільність НБУ, 2020, с. 39 від грудня 2020 р. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2020-H2.pdf?v=4 (Дата звернення: 03.02.2023)
7. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану: постанова Правління Національного Банку України від 24. 02. 2022 р. №18. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_24022022_18 (Дата звернення: 03.02.2023)
8. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України. Документ 4452-VI, чинний, поточна редакція — Редакція від 01.01.2023, підстава —

2465-IX. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 50, ст.564. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text> (Дата звернення: 03.02.2023)

9. Аналіз банківської діяльності: підручник [А.М. Герасимович, М.Д. Алексеєнко, І.М. Парасій-Вергуненко та ін.; за ред. А.М. Герасимовича]. К.:КНЕУ. 2010. 599 с.

10. Антонєць О. Сутність депозитних операцій комерційного банку. Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю : зб. наук. пр. X всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф., м. Вінниця, 23 берез. 2022 р. Ч. 2.Вінниця : Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ, 2022. 191с. С. 124-130.

11. Горбатюк О. Роль депозитної політики в управлінні фінансовими ресурсами банку. VII Всеукраїнська науково-практична конференція «Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти». 2022. С. 167-169.

12. Горун М. В. Аналізування внутрішніх факторів впливу на маркетингове забезпечення формування депозитних ресурсів банків. *Ефективна економіка*. 2015. № 2. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3823> (Дата звернення: 03.02.2023).

13. Грубінка І., Лященко Я. Формування депозитної ставки банку. VII Всеукраїнська науково-практична конференція «Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти». 2022. С. 169-170.

14. Дацюк Р. Депозити втрачають пріоритет: як змінюються фінансові звички українців. *Український капітал*. 13.12.2021. URL: <https://ucap.io/depozyty-vtrachayut-priorytet-yak-zminyuyutsya-finansovi-zvychky-ukrayincziv/> (Дата звернення: 03.02.2023).

15. Дорошенко Н. О, Дорошенко О. Г. Першочергові заходи та шляхи реанімації економіки України у військовий час. *Modern research in world science. Proceedings of the 1st International scientific and practical conference*. SPC. Lviv, Ukraine. 2022. Pp. 1128-1135.

16. Еш С. М., Ляховецька В. М. Депозитна політика банків та інструменти її реалізації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2016. № 17. С. 133-138.

17. Ісаєва М. В. Формування напрямів удосконалення управління депозитними операціями банку на основі побудови «дерева цілей». URL: <http://www.sworld.com.ua/konfer29/1282.pdf> (дата звернення: 03.02.2023)

18. Колеснік Я. В., Землякова І. С. Сучасний стан та перспективи розвитку пасивних операцій банківського сектору економіки України. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 34. С. 150–153.

19. Коробкова О. Як війна вплинула на депозити і чого надалі очікує банківська система на депозитному ринку. URL: <https://nabu.ua/ua/olena-korobkova-47.html> (дата звернення: 03.02.2023).

20. Лепех С. М. Правові наслідки порушення прав споживача банківських депозитних послуг. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2022. Вип. 1 (42). С. 46-49.

21. Мулик Т. О. Аналіз депозитних операцій банків: стан, проблеми та вдосконалення. *Modern Economics*. 2021. № 28. С. 66-75.

22. Науменкова С. В., Міщенко В. І., Міщенко С. В. Макроекономічні аспекти оцінювання достатності капіталу банків в Україні. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2017. № 2. С. 4-16.

23. Неізнана О., Григорук А., Литвин Л. Сучасні інструменти підтримки фінансової стійкості України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-62> (Дата звернення: 03.02.2023)

24. Правдиківська І. І., Дорошенко Н. О. Вплив війни на банківську систему України. *Молодий вчений*. 2022. № 9 (109). С. 150-153.

25. Руда О. Л., Маркуш К. Г. Депозитна політика банку та механізм її реалізації. *Економіка та держава*. 2018. № 11. С. 81–84.

26. Сисоєнко І., Карлюка Д. Аналіз основних фінансових показників діяльності банків України. *Підприємництво та інновації*. 2022. № 23. С. 132-137.

27. Ситник Н. С., Стасишин А. В., Блащук-Девяткіна Н. З., Петик Л. О. Банківська система : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 580 с.

28. Стечишин Т. Б., Малахова О. Л. Банківська справа : навч. посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 404 с.

29. Черкашина К. Ф., Бузник М. В. Тенденції розвитку депозитного ринку в Україні в сучасних умовах пандемії та пропозиції щодо його покращення. *Modern Economics*. 2021. № 28(2021). С. 160-1[29].7.

30. Шиманська О., Городецький М. Визначення ринкової моделі вітчизняного депозитного ринку: аналіз концентрації. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 4. С. 39–45.

31. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/sze_20.htm (Дата звернення: 03.02.2023).

32. Офіційний сайт Національного банку України URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2022-02.pdf?v=4 (Дата звернення: 03.02.2023).

33. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/banks/stat/count/2022/> (Дата звернення: 03.02.2023).

34. Офіційний сайт finsee. URL: <https://finsee.com/%D0%B4%D0%B5%D0%BF%D0%BE%D0%B7%D0%B8%D1%82%D0%B8/#%D1%83%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B8> (Дата звернення: 07.03.2023).

35. Офіційний сайт kse. URL [https://kse.ua/ua/about-the school/news/zbitki-zavdani-ukrayinskomu-biznesu-vnaslidok-rosiyskoyi-agresiyi-otsinyuyutsya-v-13-mlrd/](https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zbitki-zavdani-ukrayinskomu-biznesu-vnaslidok-rosiyskoyi-agresiyi-otsinyuyutsya-v-13-mlrd/) (Дата звернення: 12.06.2023)

36. Офіційний сайт LB.UA URL: https://lb.ua/blog/tetiana_bohdan/550614_finansovoeconomichni_naslidki.html (Дата звернення: 12.06.2023)

37. Офіційний сайт DELO.UA Найкращі банки України 2022 URL:

<https://delo.ua/banks/obirajemo-naikrashhi-banki-ukrayini-golosuvannya-410045/> (Дата звернення 13.06.2023)

38. Облікова ставка Національного банку. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/monetary/stages/archive-rish>. (Дата звернення: 10.04.2023)

39. Статистика фінансових ринків. Вартість строкових депозитів за даними статистичної звітності банків України. URL: https://bank.gov.ua/files/Procentlastb_DEP.xls. (Дата звернення: 20.03.2023)

40. Росола У.В., Кузьма Н.М. Оцінка сучасного стану депозитного ринку України. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Економіка»*. 2018. Випуск 1 (19). С. 174–180.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1 – Депозити резидентів у розрізі секторів економіки [32]

Період	Усього	у тону міль												Державно		
		інші фінансові корпорації			сектор загального державного управління			нефінансові корпорації			домашнє господарство та НКО, Д					
		усього	співробітники корпорацій та пенсійні фонди	інші	усього	центральні органи державного управління	регіональні та місцеві органи державного управління	усього	державні фінансові корпорації	інші нефінансові корпорації	усього	у тону міль		корпоративний сектор	домашнє господарство (без фінансових осіб підприємств)	
												державні господарства	інші організації, що обслуговують домашнє господарство			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
залишки коштів на кінець періоду, млн грн																
2006	185 917	8 741	4 067	4 679	1 682	266	1 417	85 614	6 976	58 638	109 879	108 860	1 020	77 519	106 715	
2007	283 875	15 343	7 043	8 300	4 136	601	3 536	95 583	9 275	86 308	168 813	167 239	1 575	115 579	164 159	
2008	359 740	19 305	8 537	10 768	2 536	615	1 921	118 188	12 281	105 907	219 711	217 860	1 851	142 117	215 087	
2009	334 953	15 621	7 477	8 144	8 586	8 140	446	94 796	12 319	82 477	215 949	214 098	1 851	115 484	210 872	
2010	416 650	19 022	8 169	10 854	4 152	3 924	268	116 105	13 952	102 153	277 390	275 095	2 298	141 409	271 028	
2011	491 756	21 799	9 887	11 912	3 894	3 734	160	153 120	17 964	135 155	312 943	310 390	2 553	183 239	306 623	
2012	573 342	20 852	11 084	9 769	5 929	5 788	141	173 319	27 229	146 090	372 341	369 264	2 977	201 543	364 870	
2013	669 974	26 174	12 383	13 792	2 950	2 761	189	195 160	26 438	168 722	445 690	441 951	3 739	251 087	435 937	
2014	675 093	29 935	12 399	17 537	3 763	3 557	206	218 724	36 925	181 800	422 670	418 135	4 535	259 948	411 381	
2015	716 728	29 021	14 976	14 045	6 002	5 367	635	265 448	67 229	198 219	416 257	410 895	5 362	312 484	398 242	
2016	793 475	26 211	13 237	12 973	5 841	5 276	565	310 559	96 919	219 640	450 863	444 676	6 187	357 993	429 640	
2017	898 844	28 539	14 386	14 153	22 914	22 591	323	343 758	94 072	249 686	503 633	493 313	8 319	403 690	472 240	
2018	932 967	28 234	14 741	13 493	23 022	22 627	395	342 503	68 766	273 737	539 208	530 250	8 958	408 219	501 726	
2019	1 071 668	31 552	16 544	14 908	20 924	20 303	622	433 731	128 605	305 128	583 660	576 126	9 534	508 440	542 302	
2020	1 348 130	38 202	16 733	21 469	16 915	15 048	1 867	549 488	102 611	446 877	743 526	730 317	13 208	656 487	674 718	
2021																
грудень	1 503 909	45 824	16 483	29 340	15 462	14 383	1 077	633 806	103 394	528 412	808 817	794 132	14 685	709 029	719 418	
2022																
січень	1 483 530	44 030	16 049	27 981	21 899	16 746	5 153	627 776	96 913	530 863	789 825	773 831	15 994	755 727	765 904	
лютий	1 422 278	41 976	15 904	26 072	26 249	20 888	5 361	579 344	104 313	475 031	774 709	757 685	17 044	698 996	697 030	
березень	1 467 104	39 131	16 054	23 097	25 113	20 371	4 742	558 718	99 170	459 548	844 122	824 069	20 053	682 007	759 983	
квітень	1 507 960	40 226	16 514	23 712	24 448	19 087	5 361	587 048	115 875	471 173	856 238	835 060	21 178	718 335	765 177	
травень	1 508 425	42 871	17 611	25 260	23 551	17 971	5 380	587 346	110 674	476 672	854 656	833 896	20 760	724 281	760 582	
червень	1 567 048	44 602	18 744	25 859	20 622	45 387	5 236	585 549	109 282	476 267	886 274	863 795	22 570	732 714	783 712	
липень	1 668 361	47 711	20 639	27 072	60 825	55 316	5 599	606 099	105 091	501 008	953 726	928 849	24 877	768 776	838 760	
серпень	1 648 466	49 632	21 530	28 122	27 017	21 425	5 392	606 204	106 325	499 880	965 391	940 250	25 341	776 003	845 445	
вересень	1 697 426	50 438	22 304	28 134	45 270	39 544	5 726	622 650	106 126	516 524	979 048	953 572	25 476	797 731	854 425	
жовтень	1 765 397	52 083	23 266	28 816	65 967	60 262	5 705	656 454	107 206	549 248	990 894	963 991	26 903	837 024	862 407	
листопад	1 783 602	56 512	23 893	32 619	49 766	43 987	5 779	662 913	101 635	561 280	1 014 409	987 389	27 020	851 253	882 582	
грудень	1 893 851	56 952	24 129	32 822	59 708	57 527	2 241	703 538	95 185	608 353	1 073 593	1 043 731	27 862	907 595	926 488	

Таблиця Б.1 – Депозити нерезидентів у розрізі секторів економіки [32]

Період	Усього ¹	у тому числі за строками				у тому числі										
						у національній валюті					в іноземній валюті					
		на вимогу	до 1 року	від 1 року до 2 років ²	більше 2 років	усього	у тому числі за строками				усього	у тому числі за строками				
							на вимогу	до 1 року	від 1 року до 2 років ¹	більше 2 років		на вимогу	до 1 року	від 1 року до 2 років ²	більше 2 років	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
2014	34 524	15 036	4 228	6 306	8 953	7 142	4 640	568	1 865	69	27 382	10 396	3 661	4 441	8 885	
2015	39 974	22 473	5 238	4 403	7 861	8 757	6 791	475	1 230	261	31 218	15 682	4 762	3 174	7 600	
2016	59 705	47 042	2 405	6 354	3 903	11 838	9 693	287	1 767	141	47 816	37 348	2 117	4 587	3 764	
2017	31 566	19 140	2 618	5 590	4 218	14 406	11 060	1 323	2 001	22	17 160	8 080	1 294	3 589	4 197	
2018	22 836	15 194	1 910	2 964	2 788	10 286	9 062	346	626	233	12 370	6 132	1 564	2 338	2 536	
2019	19 918	14 181	2 477	1 687	1 573	9 735	8 278	862	285	310	10 183	5 903	1 615	1 402	1 263	
2020	22 478	17 472	2 168	1 623	1 215	9 264	7 967	683	566	48	13 214	9 505	1 483	1 037	1 167	
2021																
грудень	29 688	24 306	3 908	971	502	10 329	7 490	2 481	324	34	19 358	16 816	1 427	647	468	
2022																
січень	31 196	26 054	3 679	934	529	10 307	7 539	2 435	300	34	20 888	18 515	1 244	634	495	
лютий	33 646	25 710	6 499	912	525	10 784	8 085	2 372	291	36	22 861	17 625	4 127	621	489	
березень	27 769	23 072	3 298	863	536	10 018	7 409	2 286	287	36	17 751	15 662	1 012	577	500	
квітень	27 529	22 168	4 016	821	523	9 860	7 283	2 257	284	34	17 668	14 884	1 759	537	489	
травень	28 115	22 781	4 035	772	526	10 725	8 188	2 231	273	33	17 390	14 594	1 804	499	492	
червень	29 091	23 952	3 882	737	521	10 818	8 249	2 287	250	32	18 274	15 703	1 595	487	489	
липень	34 386	27 864	5 126	969	626	11 097	8 505	2 328	243	20	23 490	19 339	2 798	726	607	
серпень	35 898	29 522	4 704	990	681	13 028	10 478	2 299	232	19	22 870	19 045	2 405	757	662	
вересень	34 076	27 573	4 846	1 035	623	14 020	11 442	2 322	236	19	20 056	16 131	2 523	799	604	
жовтень	32 264	29 118	1 348	1 286	612	14 972	14 161	559	233	19	17 292	14 958	689	1 053	393	
листопад	34 094	30 638	1 721	1 114	621	15 991	14 834	915	222	19	18 103	15 803	806	892	602	
грудень	29 990	26 965	1 417	932	676	16 085	15 285	567	213	20	13 905	11 680	850	719	636	

Додаток В

Таблиця В.1 – Вартість строкових депозитів за даними статистичної звітності банків України за 2022 р.

Вартість строкових депозитів за даними статистичної звітності банків України

таблиця за нову вартість у процентів рівня за даними файлу ZAX "Дані про суми та вартість кредитів (у процентів рівня) і суми та вартість депозитів (у процентів рівня)", %)*

Дата	Усього									з них:								
	надійшли в банках			всі інші банки			фізичні особи			суб'єкти господарювання								
	усього	коротко-строкові	довго-строкові	усього	коротко-строкові	довго-строкові	усього	коротко-строкові	довго-строкові	усього	коротко-строкові	довго-строкові	усього	коротко-строкові	довго-строкові			
10.01	5.5	5.4	18.1	1.2	1.1	1.6	8.2	7.7	10.3	0.7	0.6	1.7	2.2	2.2	7.1	1.8	1.8	8.1
11.01	5.1	5.0	14.2	8.9	8.7	1.7	3.4	3.7	10.4	8.8	0.7	1.8	4.9	4.8	8.6	1.2	1.6	2.7
12.01	5.1	4.9	10.9	8.8	8.7	1.7	3.5	3.4	10.8	9.7	0.6	1.7	4.8	4.7	9.0	1.1	1.6	3.8
13.01	5.1	5.0	10.4	8.8	8.3	2.4	3.5	3.8	10.7	8.8	0.4	2.1	4.9	4.9	6.9	1.7	1.2	3.4
14.01	5.3	5.2	9.8	8.7	8.4	1.4	3.4	3.8	10.4	8.7	0.4	1.4	5.1	5.1	7.1	0.4	0.4	3.9
17.01	5.5	5.4	10.1	8.7	8.6	1.8	8.2	7.8	10.4	8.7	0.6	1.7	5.2	5.2	8.5	0.7	0.8	2.8
18.01	5.1	5.1	10.2	8.6	8.4	1.3	8.4	7.9	10.6	8.6	0.4	1.1	4.9	4.9	7.0	0.6	0.9	2.3
19.01	4.8	4.7	10.8	8.8	8.8	1.7	8.0	7.4	10.3	8.4	0.3	1.7	4.8	4.8	7.3	1.0	1.0	8.1
20.01	4.8	4.7	8.1	8.8	8.8	0.8	8.1	7.7	10.3	8.8	0.6	1.8	4.3	4.3	7.3	0.9	1.4	8.1
21.01	5.4	5.3	10.1	3.3	1.3	1.3	8.2	7.5	10.3	8.9	0.6	1.4	5.2	5.2	7.3	1.8	2.8	1.8
24.01	5.6	5.4	9.5	1.1	1.8	2.0	8.2	7.5	10.2	8.8	0.5	1.8	5.4	5.3	8.9	1.5	1.5	2.3
25.01	5.3	5.7	4.8	8.7	8.1	1.7	8.2	7.3	10.6	8.7	0.3	1.7	5.2	5.2	7.4	0.3	0.7	3.8
26.01	5.7	5.6	9.9	8.4	8.8	1.2	8.0	7.4	10.7	8.7	0.4	1.1	5.5	5.5	8.7	2.0	1.9	3.7
27.01	5.5	5.5	10.3	8.4	8.3	1.7	8.1	7.5	10.3	8.7	0.5	1.7	5.4	5.4	7.8	0.1	0.1	8.8
28.01	5.7	5.6	9.9	1.2	1.8	2.4	8.0	7.5	10.1	1.9	0.4	2.4	5.8	5.3	9.5	1.5	1.5	8.9
31.01	5.9	5.9	10.1	8.7	8.7	1.7	8.2	7.8	10.6	8.7	0.4	1.7	5.7	5.7	8.0	1.0	1.0	3.6
01.02	5.8	5.8	10.3	8.8	1.8	0.4	8.3	7.7	10.8	1.8	0.8	2.9	5.7	5.7	8.1	0.6	1.4	8.1
02.02	5.6	5.8	8.4	8.8	8.8	1.6	8.0	7.2	10.7	8.8	0.7	1.4	3.8	3.7	7.3	0.8	0.8	8.8
03.02	5.9	3.8	8.7	8.8	8.8	2.2	8.2	7.8	10.1	8.8	0.6	2.2	3.8	3.8	8.8	0.6	0.6	8.6
04.02	6.0	5.9	10.1	1.8	0.7	2.3	8.2	7.7	10.3	1.3	0.4	2.3	5.8	5.8	9.4	0.8	0.8	8.8
07.02	6.0	5.9	10.3	1.8	0.7	2.0	8.1	7.4	10.2	8.9	0.7	1.8	3.8	3.8	8.5	1.3	1.2	2.8
08.02	5.8	5.4	4.3	8.1	8.7	1.9	8.2	7.3	10.7	8.8	0.7	1.9	3.8	3.7	7.3	0.6	0.4	8.8
09.02	5.6	5.5	10.7	8.8	8.3	2.3	8.6	7.8	11.3	8.8	0.5	2.3	3.4	3.4	7.2	0.6	0.4	8.8
10.02	5.7	5.7	10.3	8.8	8.8	1.3	8.1	7.4	10.7	8.8	0.6	1.3	3.8	3.8	9.8	0.7	0.5	3.3
11.02	6.1	6.0	9.8	8.7	8.7	1.6	8.5	7.4	10.5	1.1	0.6	1.8	6.0	6.0	8.8	0.7	0.7	3.3
14.02	6.3	6.1	3.2	8.3	8.7	1.8	8.2	7.5	10.6	8.7	0.5	1.7	6.1	6.0	8.4	0.5	0.1	3.2
15.02	6.1	6.1	9.8	3.1	1.7	1.6	7.9	7.3	10.6	1.8	0.8	1.8	6.0	6.0	8.7	1.8	1.8	3.4
16.02	6.4	6.4	10.1	1.8	1.8	1.6	8.0	7.2	10.4	8.8	0.5	1.8	6.3	6.3	8.2	2.2	2.2	8.8
17.02	6.1	6.1	8.6	8.8	8.8	1.7	8.2	7.8	10.1	8.7	0.5	1.7	6.0	6.0	9.0	1.7	1.7	8.6
18.02	6.0	6.0	10.3	8.8	8.7	2.0	8.1	7.5	10.2	8.8	0.4	2.0	5.9	5.9	10.4	1.1	1.1	8.8
21.02	6.1	6.0	8.8	1.8	0.7	1.9	7.9	7.4	10.3	1.6	0.7	2.0	6.0	5.9	8.1	0.8	0.8	8.5
22.02	5.8	5.8	10.8	8.3	8.3	1.0	8.0	7.3	10.7	8.2	0.2	1.0	5.7	5.7	8.8	1.9	2.0	8.8
23.02	6.3	6.2	8.8	9.4	8.3	1.7	8.0	7.5	8.4	8.3	0.3	1.7	8.2	8.2	8.4	0.7	0.7	8.8

Зміни у депозитних програмах вітчизняних банків [34]

09.02.2023 Ощадбанк зменшив відсотки в дол. США за вкладами Мій депозит на 0.05 % річних на 3 місяці та за вкладом Мій пенсійний депозит на 0.15 % річних на 3 місяці і на 0.10 % річних на 6 і 12 місяців.

23.02.2023 Ощадбанк запровадив можливість оформити вклади Мій депозит і Мій пенсійний депозит на 24 і 36 місяців.

03.03.2023 Ощадбанк припинив залучати депозит Мобільні заощадження в дол. США та євро, а також підвищив проценти за вкладами Мій депозит та Мій пенсійний депозит у гривні на 2.00 % річних на 3 місяці та на 1.50 % річних на 6 і 12 місяців.

27.02.2023 ПУМБ припинив залучати депозит Дохідний на 7 днів. Також банк запровадив новий вклад Спокійний.

07.02.2023 Укрексімбанк припинив залучати вклад Класичний та збільшив відсотки на 1.00 % річних в гривні за депозитами Оптимальний, Накопичувальний строковий, Прибутковий строковий і Захисник України та на 0.14 %, 0.15 % і 0.15 % річних в дол. США на 1, 3 і 6 місяців за вкладом Оптимальний.

24.02.2023 Укрексімбанк запровадив підвищення ставки на 1.00 % річних в гривні для клієнтів, які зареєстровані як фізичні особи-підприємці (ФОП) або провадять незалежну професійну діяльність за оформлення вкладів Захисник України, Накопичувальний строковий та Прибутковий строковий у відділенні.

20.02.2023 Укрсиббанк відновив залучення вкладів Гарантований капітал на 1-3 місяці й Надійний статок на 2-3 місяці у гривнях, доларах США і євро.

04.02.2023 Укргазбанк зменшив відсотки за вкладом Валютний ЕКО-депозит в доларах США на 0.49 %, 0.79 % та 1.19 % річних на 3, 6 і 12 місяців.

01.02.2023 ОТП банк зменшив мінімальну суму для депозиту Преміальний до 30 тис. грн.